

N

1

40 SENTI

50,4625

LO

MAGASIN

SISUST:

Ilusa naise hingeelust.

Surmahirm.

Petlikud silmad.

Erootika tähtsus abielus.

Alasti inimeste saarelt.

Õudsete jumalate linnas.

Juhtum Genfi järvel.

Teokaid naise.

Miss Bakeri teemant.

Mees, kes ei saanud

kõnelda.

Romaan

j. n. e.

Iludusvõistlus!

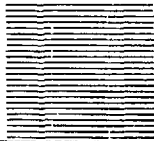
KALATÖÖSTUS

FEODOR **M**ALAHOV

Asut. 1890 a. TALLINNAS, VÖRGU TÄN. Nr. 1. Asut. 1890 a.

soovitab oma ladust suures valikus, mõõdukate hindadega: eht Tallinna KILU, SPROTTE õlis ja SKUMBRIA tomaadis, delikatess kilu „**EXTRA**“ plekkämbrates, headuse poolest võrdsed karbi- kiludele, hind palju odavam.

KELLU, KULD-
ja HÕBEASJU

müüakse ja parandatakse
kõige soodsama hinnaga

P. Eichelmann'i

äris V. Karja 2.

Ostan kulda ja hõbedat.

1930 a. iludusvõistlus ilusaima eesti naise nimele.

**Rahvas valib oma keskelt
ilusaima naise.**

Kõrged autasud valituile ja valijaile.

Inimese reaalne mõistus ei tunne vägevamat ega täiuslikumat ilu — kui inimlik ilu. Naist loodus on varustanud suurima ja ületamatuma iluaardega, mille ees sügavas ja hardas imetluses on kummardunud kõik ilupreestrid kunstis, kirjanduses, religioonis ning elavas elus. Ja naise ilu — paaritatud naiseliku võluvuse, šarmantsuse ja instinktipärase egoismiga osutub meile vägevaks maagiliseks jõuks, mille mõju on seletamatult ülendav, õilistav ehk ka — hävitav.

Naise ilu — ehkki igavene ja püsiv omas väärtuses — areneb aegades edasi. Tänapäeva naise ilu võrreldes klassilise aja iludusideaaliga, tunnistame rõõmuga, et naise ilu on eluliselt võitnud ja meie usume siit, et naise ilu on teel üha suuremate võitude poole.

Igal ajajärgul on fikseeritud omaaja naisiludustüüp. Praegu sünnib see iga-aastaste iludusvõistlustena terve maailma ulatuses. Eestiski on korraldatud iludusvõistlusi. Kuigi meie ei või kinnitada, et tulemused oleks meid rahuldanud, mainime ometi, et nad on leidnud elavat tähelpanu, mis tõttu meilgi iludusvõistlused osutuvad õigustatuks. Ja miks siis mitte, kui sel moel mõjuvamalt kui ühelgi teisel teel teenitakse ja kultiveeritakse naise ilu ning vääristatakse naist inimlikult.

Juba mujal maailmas on hoos rahvusliste iluduste kroonimine. Võisteldakse taas maailma ilusaima naise nimele.

Ja miks siis nüüd meiegi ei hakka otsima oma ilusaimat naist! Eesti naise ilu on õigusega ülistatud kõikjal. Ning kes julgeb kahelda, et Eestigi ilusaimale naisele on vaba ülesjõud maailma ilusaima naise aujärjele.

**ilusaima eesti naise nimele
eesti naise iludustüübi määramiseks.**

**Võistlusest palutakse osavõtma
kõike eesti daame ja otsustama kogu rahvast.**

Võistlejate daamide hulgast valitakse
ILUSAIM EESTI NAIN
ja kaks kandidaati.

Iludushindamine sünnib kahes järgus:
esimesel korral seltskonna, ja lõp-
likult: jury poolt, kelle moodustavad
kunstnikkonna, arstkonna, teadlaskonna ja
seltskonna kõikide kihtide esindajad.

Võistlusest osavõtjate iluduste piltide
avaldamine algab „Ilo“ järgm. numbrist
(Nr. 2) ja käib läbi numbrite kuni tulemus-
te avaldamiseni, mille tähtaeg teatatakse
lähemal ajal. Igas „Ilo“ numbris on vali-
misleht, millega rahvas ütleb oma otsuse
ajakirjas avaldatud iluduste kohta.

Kõik valimislehtedega avaldatud otsu-
sed arvestab jury, kes kutsneb oma otsus-
tamiskoosolekule rahva poolt enam häält
saanud iludused isiklikult.

**Iludustele ja hindajaile
on määratud kõrgemad
auhinnad ja preemiad.**

Ilusaimale eesti naisele:

1. suuremad rahalised auhinnad aja-
kirja „Ilo“ ja majandusringkondade
poolt;
2. asjalised preemiad;
3. huvitavamana autasuna — külas-
tusreis väljamaale.

Järgmised auhinnad teatatakse edaspidi.

Publikule hindamise ergutuseks
asjalised preemiad, mis jagatakse nende
vahel, kes esitanud valimislehe.

Iludusvõistlus algab pillide vastuvõtuga.

**Ilusamate osavõtjate pildid avaldatakse otsekohe
ajakirjas „JLC's“.**

*

Ajakiri „Ilo“ loodab väljakuulutatud
iludusvõistluse seltskonna lahkel kaasabil
toime viia edukamalt, huvitavamalt, soliid-
semalt ja tulemusrikkamalt, kui seda on
võidud senini. Seepärast, et:

Ilukultunri harrastavas ajakirjas iludus-
võistluse korraldamine on kohasem, soliid-
sem ja läbiviidavam, kui kusagil mujal või
muul teel;

mainitud ajakiri on igasse seltskonna
kihti ulatuv erapooletu seltskonna
ajakiri;

siin on iluduste piltide avaldamine teh-
niliselt õnnelikum ja — kogu võrratu ilu-
duste pildivara on igavesti alalhoitav.

*

Seda kõike avalikult välja kuulutades,
pöörame kõikide eesti daamide poole pal-
vega, saata viivitamata päevapiltlik
ülesvõtte enda näost, ehk kogu kehast —
„Ilo“ toimetusele tähendusega: „Iludus-
võistlus.“

Pilt olgu varustatud märgusõnaga ehk
õige nimega. Pildiga kaasas olgu kinnine
ümbrik õige nime ja aadressiga.

Iluduste piltide avaldamine „Ilos“ algab
nr. 2 (veebruari numbrist), mis ilmub veeb-
ruari keskpaigu ja sisaldub juba endas ka
väljalõigatava valimislehe.

Uusi üllatusi ja tarvilikke teateid „Ilo“
järgmistest numbrites.

Järempärimistega palume pöörduda „Ilo“
toimetuse poole postkast 135, Tallinn.

ELU, KUNSTI JA KULTUURI
AJAKIRI

Lo

ILMUB KORD KUUS
TALLINNAS

Toimetuse ja talituse juhataja Väike Karja 1
Telefon 22-63 Postkast 135

Tellimishind: 12 kuud 4.50 krooni,
6 kuud 2.40 kr., 3 kuud 1.20 kr.

TOIMETAJA JOHANNES JÄRV

Kõneteldav kella 11-1

Jaauar 1930

Nr. 1

II. aastakäik

ENSV
kliinik avalik
matukogu

04625
1

Head uut aastat!

*Estoonlased Marta Niilus, Valentine Hask, Hugo Baur
ja Ants Esperk.*

Ilusa naise hingeelust.

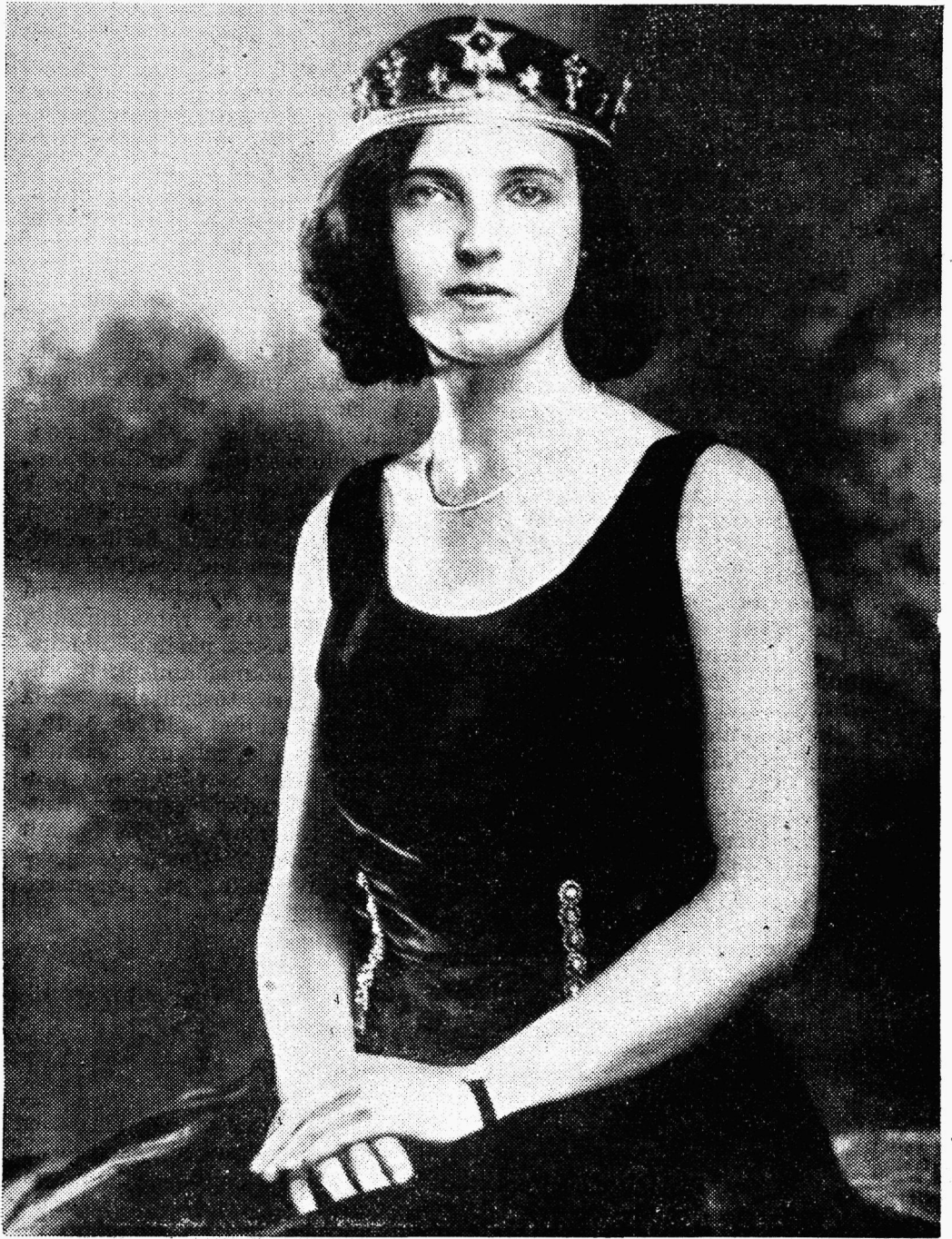
Dr. E. Kirschenberg.

Kas võib siis üldse rääkida ilusa naise hingeelust? Kas on märgata mingit erinevust tavalise naise omast? Võiks arvata — ja, sest ilu peaks kuidagi mõjutama suhtumist enesele ja ühiskonnale. On avaldatud palju mõtteid keha ja hinge vahekorrast. Eriti viimastel aastakümnetel on teaduslikult uuritud kehaehituse ja iseloomu vahekordi. Eriliselt silmapaistvad sel alal on Kretschmeri uurimused, mis tõendavad, et puhtbioloogiliselt, teatavale kehaehitusele vastab teatav iseloom. Kuid Kretschmeri kehaehituse tüübid puudutavad kogu keha kõrgust, übermõõtu, raskust, pea ja näo ehitust, kaela, rinda, kõhtu, liikmeid, karva kasvu, sisekondi, närmeid jne. Nende üksikute omaduste kogu iseäraldused võimaldasid Kretschmeril jaotada isikuid nende kehaehituse järele kolme peatüüpi, — asteeniline, atleetiline ja bükniline tüüp, kusjuures tulevad ette segatüübid. Igale tüübile vastavad omapärasused iseloomus. Keha omadused üksikult pole mõõduandvad iseloomu määramisel. Tema uurimustest järjekult ei saa teha järeldusi iluduse ja iseloomu vahekorra üle. Igas tüübis võib leida ilusaid ja inetuid tüüpi esindajaid. Kuivõrt ilu iseloomu mõjutada võib, on inimese enese ja ümbruskonna suhtumisest füüsilisele ilule.

Ilu mõistes on ju midagi positiivset, inetuse mõistes aga negatiivset. See asjaolu ei jäta mõjutamata enesetunnet. Ilus naine on oma välimusega rahul, inetu aga mitte. Sellest põhitoonist on ärarippuv teataval määral iseloomu, see on tunde ja tahete elu ja ka ilmavaate kujunemine.

Inetu naine, kui ta ise leiab end olevat ilusa, on enesega rahul, võib omada ilusa naise hingeelulisi jooni. Ta tunneb end iseteadvana, on kindel ja tasakaalus oma ülesastumises. Samuti võib ilus naine, kui ta millegi pärast kahtleb oma ilus, omada inetu naisele omaseid jooni. Välimus ei mõjutaks kõike seda ainult sel juhul, kui inimese suudaks ilule suhtuda täiesti ükskõiksest. See on aga võimata. Iga inimese, eriti naise elus on olnud ajajärk, kus ta oma välimusele on pööranud tähelepanu. „Olen ma ilus?“ on mõlkunud igalühel kunagi mõttes seistes peegli ees. Vastus sellele küsimusele, olgu see eitav või jaatav, ei jäta mõju avaldamata hingeelulisele arenemisele. Eitava vastuse puhul suurem hulk püüab üle saada rahulolematusest selle küsimuse tähtsuse anuleerimise teel, siirdudes vaimliste omaduste arendamisele, ja paljud naised püüavad alla kriipsutada just neid, mis omased meestele. Sel tel saavad loodud eeldused meheliku naise tüübi arenemiseks. Juhul aga kui naine ei suuda üle saada sellest piinavast teadmisest, et ta on inetu, saab pandud alus alaväärtuslikkuse tundele, ehk kui see tunne oli juba olemas mingil muul põhjusel, saab süvendatud. Sellega soodustub närviliku iseloomu ja tunnetamise arenemine.

Teadlik olek oma iludusest ja rahulolemine välimusega, tõstab iseteadvust, kui ei ole põhjusi mujalt, mis seda vähendavad. Ei ole seda alalist alaväärtuslikkuse tunnet, mis avaldub tagasihoidlikkuses, argtuses, häbelikkuses ja kinnisuses. Ilus naine on julge omas ülesastumises, otsekohesem eneseavalduses, spon-

Miss Universum — viinlanna Goldarbeiter kroonimistualetis. Abiellus hiljuti.

taansem oma väljendustes. Ta teab, et välimuses on jõud, mis sunnib teisi arvestama temaga, ja selletõttu pöörab sellele ka eriti suurt tähelepanu. See jätab eksliku mulje nagu oleks ilusad naised pealiskaudsemad. — Tõsi, et ta ei arenda end sügavusse — kuid ta arenemine sünnib mitmekesisemalt, selle juures mitte hoolitusse jättes naiselikkude omaduste arendamist. Nende ilmavaade on enamuses optimistlikum, tundeelu tasakaalustatum, tahte avaldusis ei ole vahest seda kindlust, mida võib tähelepanna mehelikkude naiste juures, sest puudub võimalus tahte arendamiseks, kuna nende soovid leiavad kergemini täitmist ja kaasiniimesed on neile vastutulelikumad. — Suur tähelepanu ja hool, millega ümbritsetakse iludust juba perekonnas, kus teda harilikult eelistatakse teiste laste seas, on tõukejõuks eneseareastuse arenemisele, joon, mis mõne juures liialdatud kujul puudusena tundub. Kuid see ei takista teda olla ohvrimeelne inimestele, keda ta armastab. Üldiselt suhtub ilus naine heatahtlikumalt kaasiniimestele, sest tal on vähem põhjusi kanda kibedust ja väenu inimeste vastu. Millegi pärast on arvamine, et ilus naine pole hea ja truu oma mehele, ja nii mõned mehed eelistavad abielumist vähem-ilusatega või ko-

guni inetutega. Kuid ei saa selles teha etteheiteid ilusale naisele — tast võib saada sama südamlilik ja hea naine mehele nagu igast teisestki. Kui arvatakse, et ilusas naises on vähem sisemisi voorusi kui teistes, on see ekslik ja suur ülekohus ilusa naise vastu. Tal on ju palju rohkem võimalusi ja kiusatusi, ja kui ta nendele ei järgne, siis on see tõenduseks kõrgemast moraalsest tasapinnast. Kuna aga tavalise naise ülalpidamisest ei saa järeldust teha tema moraali kohta, võib olla tal ei olnud juhust eksimiseks. Ei saa lugeda puuduseks ilusale naisele, et ta hoolitseb oma ilu eest ja on teadlik omast ilust, see on ainult tunnuseks heast maitsest ja esteetilisest tundeist.

Aga kuidas suhtuda iludusvõistlustele? Kui sarnaseid võistlusi korraldatakse ja nad poolehoidu leiavad võimalikult laialistes rahvakihtides, võib neist osavõtta parima iludustüübi leidmise võimaldamiseks ja üldise ilukultuuri tõstmiseks. Seda enam, et õnnestunud iludusvõistlus annab võimalusi ka rahvusvahelistest iludusvõistlustest osavõtu, mis osutuks heaks teguriks rahvuse tutvustamisel välismaal. Jääks ainult soovida, et iludusvõistlustest eelarvamisteta osavõetaks ka paremaid seltskonnakihtidest.

Surmahirm.

Knut Hamsun.

Mina õieti ei olnud tunnud surmahirmu enne, kui sõitsin esimest korda Ameerikasse. Mitte sellepärast, et oleksin olnud liig julge, lihtsalt ei olnud seni olnud juhust seda avaldada.

Seal, kaugel, preerias, on väike linnakene, hüütakse teda Made-

liaks, hale, inetu pesakene; majad on seal vastikud, kõnniteede asemele on puistatud saepuru, inimesed on vastutulematud.

Siin lõppeks tabatigi ja hukati ve-rejanuline ameerika roimar Jessie James, kes läks läbi tule ja vee.

Siin oli ta peidus, see on ju sobi-

vam paik sellasele imeloomale, kes aastate kestes heidutas vabariike oma pealetungidega, röövkäikudega ja tapmistega. Siia sattusin minagi, ent rahulikkude kavatsustega, et aidata sõpra raskes seisukorras.

Ameeriklane Johnston oli „Kesk-kooli” õpetaja ühes linnas Wisconsinis, kus tutvusin temaga ja ta naisega. Mõne aja möödudes ta loobus oma elukutsest ja hakkas kauplema, ta reisis preeriasse, Madelia linna ja avas seal puulao. Veetis seal aasta, tegutsedes sel alal, ja saatis mulle kirja, milles palus, et sõidaksin tema juure, kui võimalik, ja vaataksin ta töö üle seni, kui tema naisega sõidab idasse. Olin tol ajal parajasti vaba ja sõitsin Madeliasse.

Hilisel talveõhtul saabusin jaama, kus mind kohtas Johnston, sõitsin temaga koju, seal juhatas ta mulle mu toa. Ta maja asus linnast veidi eemal. Suurima osa ööst tarvitasime selleks, et mind tutvustada puuasjanduse rahalise küljega: teadsin ju vähe sellest. Järgmisel hommikul Johnston ulatas mulle naljatades revolvri ja kahe tunni pärast istus naisega vagunisse.

Jäänud vaevalt üksinda majja, astusin välja oma toast ja laskusin esimesele korrale, kust mul oli soodsam valitseda kogu maja. Kasutasin ka abielupaari voodit.

Möödusid mõned päevad. Müüsin voodrlaudu ja laudu, õhtul viisin saadud raha panka, kuid kvitüüngid kandsin oma raamatusse.

Nii, ma olin üsna üksi majas. Lõunat valmistasin endale ise, hooldasin ja lüpsin Johnstoni kaht lehma, küpsetasin leiba, praadisin ja keetsin. Mu esimene leivaküpsetamine ebaõnnestus, võtsin liiaks palju jahu, leib ei küpsenud ja järgmisel päeval ta läks kõvaks kui kivi. Sama halvasti õnnestus mul esikord

piimapuder. Ostsin poest omale poolvakka toredat kaeratangu; too näis kõlbavat pudruks. Valasin piima, puistasin tangud sisse ja hakkasin liigutama. Kuid varsti märkasin, et mass on liiaks paks, lisisin veel piima juure, puistasin tangu ja siis hakkasin uuesti liigutama. Kuid puder kees, visises, auras, terad paisusid, muutusid erne suuruseiks — piima näis olevat nüüd vähe; lõppeks kogu see segu hakkas potist välja ronima. Siis hakkasin teda valama tassidesse, alustassidesse. Sellegipärast keeb üle. Võtsin veel tasse ja alustasse välja, — jälle ronib üle. Ent piima ei jatkunud ikka veel, kuid puder jäi sama kõvaks kui kivi. Ei teadnud kuis toimida ja valasin seepärast kõik selle potitäie lauale ümber, lihtsale puust lauale; puder jooksis välja laavana ja hangus rahuliku massina laual.

Nüüd mul oli, nagu öeldakse, materia prima, ja igakord, kui asusin sööma piimapudru, lõikasin tüki sellest massist, valasin piima juure ja keetsin seda kõike koos. Päevast päeva, lõunaks ja õhtuks, sõin pudru kui kangelane, et aga teda kuidagi hävitada. See oli raske ülesanne, kuid ma ei olnud kellegagi tuttav linnas, kes oleks mind aidanud teda ära süüa ja lõppude lõpuks jäin ma ainukeseks isandaks ta üle. — —

Oli kaunis üksildane selles suures majas kahekümnetühe aastasel noor-mehel. Ööd olid hirmus pimedad, naabreid ei olnud. Kuid ma ei kartnud, mul ei tulnud meelegi karta. Kaks õhtut järgimööda kuulsin kahtlast krabinat köögiukse luku juures, tõusin, võtsin lambi, uurisin ust seest ja väljaspoolt. Kuid ei leidnud midagi kahtlast luku juures. Revolvrit ei olnud mul ka käepärast. Kuid ühel järgneval ööl pidin üle elama sellast hirmu, millist ei olnud tunnud kogu eluajal. Ja veel kaua

aega hiljem ei saanud lahti selle öö muljeist.

Kord töötasin kauem harilikust: lõpetasin mitu tähtsat asja ja töötasin hilisõhtuni. Kui ma lõppeks tegin lõppkokkuvõtted, oli pank juba suletud ja ma ei saanud panna hoiule päevast sissetulekut. Võtsin raha, lugesin üle, oli 700—800 dollarit.

Sel õhtul, nagu tavaliselt, istusin oma töö taha; istusin hilja ööni. Äkki kostis köögiukse juures kahtlane krabin, millist olin kuulnud juba varem. Mis? Majas oli kaks ust, üks köögis, teine — paraaduks eestoas, minu toa ees. Sellele lükkasin julgeoleku pärast riivi ette. Eesriided olid esimesel korral iseäralised, nii tihedad, et lampi ei võinud kuidagi näha tänavalt. Ja nii ma kuulen selgesti köögiukse juures krabinat.

Võtan lambi ja lähen sinna. Kuulatan, ukse taga keegi sosistab ja mööda lund ronitakse edasi tagasi. Seisatan terve igaviku, krabin jätkub, siis näib mulle, et ebakindlad sammud kaugenevad. Kõik jääb vaikseks.

Tulen tagasi ja jätkan kirjutamist.

Möödub pool tundi.

Äkki kargan istmelt püsti, keegi murrab paraadukse kallal. Mitte ainult lukk, vaid ka riiv on seespool ust purustatud ja ma kuulen samme oma toa eesruumis. Murda lukku võis ainult mitme inimesega korraga, riiv oli väga tugev.

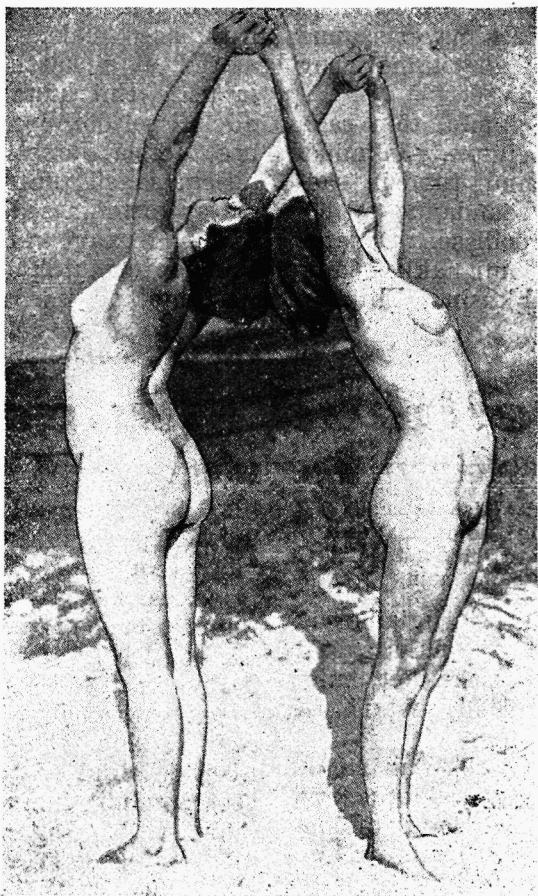
Süda jäi mul seisma, värises. Ma ei karjatanud, tardusin, kuulsin kuidas tagus mu süda, värin lämmatas kurku, ma ei saanud hingata. Esimesel sekundil mind valdas sellane hirm, et ma vaevalt taipasin — kus olen? Mu esimene mõte oli päästa raha, hiilisin magadistuppa, võtsin taskust rahamapi ja peitsin kõik selle madratsi alla. Seepeale pöörsin tagasi, — see oli ühe minuti töö.

Ukse juurest kostsid surutud hääled; lukk raksus. Tõin Johnstoni revolvri ja proovisin teda; ta töötas. Käed värisesid mul, jalad vaarusid. Parem ei olnud ka meeoleu.

Mu silmad olid kiindunud uksele, see oli ebaharilikult vastupidav, massiivne uks tugevate ristpiitadega; puusepa töö, nii öelda, mitte „tisleri” oma. See rahustas mind ja ma hakkasin mõtlema, ent selle hetkeni pea-aegu ei taibanud midagi. Uks avanes väljapoole, harutasin ma, tähendab, teda ei saanud paisata laiali pealesurumisega. Peale selle oli eeskoda liig väike, ei saanud võtta hoogu.

See virgutas mind, tundsin äkki, et olen julge kui moorlane; ma karjun, et tapan igatihe, kes söandab sisse tulla. Nüüd toibusin veidi ja taipasin otsekohe, et karjun norra keeli, see oli rumal, kordasin kohe oma ähvardust inglise keeles. Vastust ei ole. Kustutasin lambi, et silmad harjuksid pimedusega, igaks juhuks kui aken löödakse sisse või kustub lamp. Nüüd seisin pimeduses, vaatasin aknast välja. Revolver oli mul käes. Aeg möödus, muutusin ikka julgemaks, otsustasin olla õige vahva, ja ma karjun: „Hei, mis konutate seal? Tulge sisse, või kaduge! Muidu ma heidaksin magama!” Mõne sekundi pärast vastas kellegi kare bassihääl: „Me lahkume, sina, seal, hundsot!” ja keegi hüppas lumme.

Väljendis „hundsot” — see on ameerika söimusõna, muidugi ka inglise. Vihastasin pööraselt neile ulakaile ja tahtsin avada ukse ning lasta. Kuid viimsel silmapilgul mu pead läbistas mõte: on väga võimalik, et üks pages, kuid teine ootab, kuni avan ukse, et tungida mulle kallale. Siis läksin akna juure, tõstsin eesriide üles ja vaatasin välja. Tahtsin uurida tumedat täppi lumel. Paiskasin akna valla, sihtisin tume-

Alasti inimeste saarelt

dat täppi ja lasksin: paff! veel kord: paff! Metsikult vajutasin kukele, lõppeks kajas viimne pauk. Paugud kajasid tumedalt külmanud õhus, kuid teelt kuulsin karjet: Page! Page!

Ja äkki eeskojast kargas veel keegi lumele, jooksis mööda teed ja kadus pimedusse. Arvasin õieti: neid oli kaks. Kuid sellele ma ei saanud isegi soovida head ööd, viimne laeng oli juba välja lastud.

Süüitasin uuesti lambi, tõin raha ja peitsin ta enese juure. Ja nüüd, olgugi kõik möödunud, tundsin säärast hirmu, et ei sõandanud tol ööl heita abielupaari voodisse. Oodates umbes pool tundi, kuni hakkas koitma, riietusin ja lahkusin. Ehitasin

võimalikult tugeva barrikaadi purustatud ukse ette, tasahilju hiilisin linna ja helistasin võõrastemajast.

Kes olid need röövlid, ei tea ma. Vaevalt need olid elukutselised vargapoisid: nad püüdsid sisse tungida uksest, kuna oli kaks akent, nende kaudu oli kergem majja ronida. Kuid need ulakad olid niivõrt häbematud, et ei kartnud lõhkuda lukku ja ust. Ent kunagi ei kartnud ma nii kui sel ööl, preerias, Madelia linnas, Jessia Jamesi peiduurkas. Ja hiljem sageli juhtus, et kurku lämmatas hirm ja seda kõik — tolle öö tõttu. Kunagi varem ma ei olnud tunnud hirmutunnet, mis oleks väljendunud nii imelisel kombel.

Petlikud silmad.

Romaan igapäevasest elust.

Motto: „Sinu ilusad sinised silmad üks ainuskord nägin ma neid, Sinukullakarva läikivad lokid Ei iial unusta ma noid. . .”

Ralf Roovik oli riigiametnik ja . . . abielus. Juba viis pikka aastat kandis ta truult naisemehe iket, kuigi teine pool oli pooltosinat aastaid vanem.

Armastus võib ju olla nii sügav kui ookean ja lai kui taeva laotus, kuid aastate jooksul muutub see ikka õhemaks ja kitsamaks ning siis saabub päev, kus pooled küsivad teineteiselt, kuidas võisin ma sind ometi kord armastada?

Abielu ahelaid pole igakord nii kerge murda. Seepärast lepitakse uue olukorraga ja kaks inimest, kellel muud ühist pole, kui ühine voodi ja söögilaud, lohistavad end kõrvuti läbi elu loomuliku lõpuni. Ainult julged murravad ahelad ja algavad uuesti otsast.

Ralf Roovik ei kuulunud julgete

liiki ja seepärast leppis ta uue olukorraga kuni juhtus see, mis löi ta välja roopast.

Mees, kes pettunud armastusest, muutub laagerdajaks ja ropendajaks. Ta kohtleb naisi teatud vaatekohast. Naine on ta meelest ainult nautimise objekt nagu viin ja tubakas, kõik muu ei lähe talle korda. Mehe tsünism on algul aga ainult teoreetiline, sest puudub julgus rüübata võõrast lähkrist. Alles suurte hingeliste võitluste järele heidab ta end mõnesse avantüüri, et leida sealt lohutust.

Ralf Roovik, kes loomult oli arg, oli naiste suhtes küll vahva sõnades, kuid tegudest aga hoidis hirmuga. Kõige pealt ta kartis lisakulusid ning skandaali oma teise poolega, kes armukadeduses oli hullem kui Fuuria. Kuid kõigi pettunud meeste saatus ei möödunud lõpus temastki.

Kohtasin teda mõnda päeva säravsilmalisena ja õhetavapalgelisena. Vastu tulles pilgutas ta kavalalt sil-

mi nagu tahaks öelda: sõber, sa ei tea seda, mis mina tean. On vist loteriil miljoni võitnud, mõtlesin endamisi. Ralf Roovik ei oska saladusi endale pidada, seepärast ootasin huviga pihtimust. See juhtus peagi, kuid õlleklaasi taga.

„Ta on ingel. . .” praelis ta. „See on naine hoopis teisest ilmast. Missugused ilusad silmad tal on, kui sa teaks. . .”

„Hoopled sa oma naisega”, proovotseerisin teda.

„Käi kuradile „oma naisega”, kui näeksid teda, siis oled kohe pooles taevas. Mõeldes hakkab juba suu vett jooksuma,” lõhverdas ta õnneuimas edasi.

Nii praelis ta umbes pooltundi sinistest silmadest, kullakarva juuksetest, kaunilt võlvidud roomlanna ninast, ümaratest puusadest, väätkasvulistest kätest ja osavalt treitid jalgadest kuni kella osutisele pilku heites ehmunult võpatas, toolilt üles hüppas ja jumalaga jätmata lahkus.

„Kuhu nii kiiresti?” hüüatasin tagant järele.

„Ta ootab. Järjekordne kohtamine. . . Oled sõber ja pead suu, näitan sullegi. . .”

Tole õhtu veetsin enesega rahulolles, sest olin näinud suurt ja sügavat rõõmu inimeses naise pärast.

Möödusid päevad ja nädalad. Aegajalt kohtasin tänaval ka Ralf Roovikut ning algul kadestasin päris tõsiselt ta suurt õnne. Hiljem võttis võimust kaastundmus, sest päevadega muutus Ralf Rooviku nägu ikka enam ja enam süngemaks ning kõnna ikka enam raskemaks. Lõpuks keeras ta vastutulles isegi näo kõrvale, nagu ei tahaks oma vana sõpra enam tunda. Nähtavasti elas ta eneses üle mingisugust kurbmängu, mis tunnistajaid ei vaja.

Teadsin juba, et kui Ralf Roovikul midagi südames pakitab, siis ta

mind ikka kord üles otsib. Ta tuligi ühel õhtupoolikul. Endisest elurõõmsast solakast mehest oli jäänud järele ainult vari. Ta oli väliselt muutunud lohakaks, seesmiselt puudus tal nähtavasti üldse tasakaal. Ei ta enam praalitud ega hoobelnud. Kõnelesime ilmast ja tööst. Jutt ei sobinud kuidagi. Lõpuks kobas ta kohmakalt taskudes ja tõi sealt päevavalgele teatud paberi, mille sabal on küll kerge teha käekirja harjutust, kuid tagajärjed sagedasti sama rasked kui ehal käimisel.

„Kas tohiksin paluda . . . see on mul küll raske. . . aga esimest korda. . .” algas ta ammu tuntud laulu häbelikult silmi maha lüües.

„Soh, milleks seda vaja, ons perekonda juure kasvamas?” usutlen asjalikult.

„Ah ei, see on palju hullem lugu. Jutustan parem kõik ehk läheb südamel veidi kergemaks.” Ta sai nähtavasti mu asjalikust toonist julgust ning jutustas siis selle giro norimise eelloo puhtsüdamiliselt nagu esimest korda komistanud neitsi oma pihtisale.

„Tead ju isegi, et mees tüdineb kord naisest ja hakkab otsima vaheldust. Hoidsin end kaua tagasi, sest sarnased üleaisa löömised ei lõpe ju sagedasti hästi. Siis nägin ma teda. Tal olid nii ime kaunid süütud sinised silmad, võlusid mind esimesest kohetamisest. Ta unistav vaade pikkade ripsmete alt seiras mind isegi unes. Igatsesin metsikult teda. Kõhklesin kaua enne, kui julgesin teha esimese sammu lähenemiseks. Olin õnnetundest otse meeletu kui leidsin temas vastukõla. Ta oli ju nii ilus ja süütu ning siis riskisin. Algul läks hästi. Ta ei nõudnud suuri kulusid ja oli kõigiti mõistlik. Siis hakkasid tal rebenema sukad, — pidin ostma uued; ka kärisenud kleite ja muud aitasin uuendada, kuigi mu eelarve selle all

tunduvalt kannatas. Osavalt mehkel-
das ta minult uued kindad ja kübara
ning isegi paari kingi. Kui ta aga
mulle paaril korral mõista andis, et
tal karusnahkne mantel nii hästi
sobib, tekkis hinges hirmutunne ja
hakkasin meeleheitlikult otsima või-
malust, et põgeneda nende ilusate
siniste silmade võluvusest. Kuid seal
andis ta mulle lõpliku hoobi. Ühel
päeval haaras ta mul nuttes kinni
ümber kaela ja seletas, et temaga
kõik korras polevat, kuigi oli enese
teada kõigiti ettevaatlik. Nii olime
siis jõudnud momendini, kus pidid
minema teed lahku ja ma põgenesin.
Ühel ilusal päeval ilmus ta ametiasu-
tusse ja pani mind seisukorda, kus

mul muud pääseteed pölnud kui alla
kirjutada veksel — valuraha arvel.
Ja järgmisel päeval nägin ma teda
tänaval uues karusnahkses mantlis...
Siin ma nüüd olen, veksel vaja välja
osta, raha selleks pole. Pikkamööda
katsuksin ehk õiendada. . .

„Ah need ilusad sinised silmad...”,
ohkas ta lõpuks.

Sain aru ja andsin allkirja. Ta
hakkas lahkuma. „Kuhu nii kiiresti?”
küsisin osavõtlikult.

„Naine ootab kodus. . .”

Ralf Roovik ei ropenda ega praali
enam. Ta teeb tööd kui härg ja
õhtud veedab ta ainult oma naisega.

Piibelett.

Erootika tähtsusest abielus.

Dr. Th. van de Velde järgi.

Kaalutledes apostel Sauluse sõnu
ligemisearmastusest, peab tulema
arvamusele, et need sõnad püüavad
lepitada tundeid, mis inimesi ükstei-
sest eemale tõukavad.

„Armastus on pikameeleline . . . ta
kannab kõik, ta usub kõik, ta loodab
kõik, ta kannatab kõik. Armastus ei
väsi iial ära”.

Sobivamalt ei saa kirjeldada olu-
korda, kus abielus üks pooltest püüab
alla suruda põlgust teise iseloomu
joonte vastu, mis talle vastikud.

Kui ka abielus on olemas ligemise-
armastust, kuigi ta põhjeneb vastas-
tikusel arusaamisel, kuigi huvid üh-
tuvad ja ei ole vastastikust põl-
gust, sageli võib abielu olla isegi
täiesti kooskõlas — ometi ta ei ole
veel sellega abielu selle sõna õi-
ges mõttes. Peale selle on vaja veel
armastuse kõrval, millist mõtleb
Saulus, armastust sugulise-
s e s m õ t t e s: erootikata ei ole üht-
ki tõelist abielu.

Palju puudub suuremas jaos
abieludes tegelikku erootikat ning
armastus hävineb ja hukkub väljen-
dusvõimaluste puudumisel.

Inimene tunneb aegajalt tarvet
enesepuistamiseks, tunneb tungi ela-
da. Sarnane soov tekib harilikult
eriti tugevasti seksuaalpiirkonnas.
Ei ole võimalik teostada seda tarvet
hästi väljaspool abielu, sest kõlblus
ja eetika räägiksid otsekohe selle
vastu. Need ei ole vaid „välised
kõlblusreeglid”, millised seltskond
meile ette kirjutab, see on „sisemine
moraal”, mis peitub meis enestes.

Hingeline konflikt, mis tekib sella-
sest olukorrast, võib sageli tuua tõ-
siseid ja halbu tagajärgi enesega.
Seepärast on täiuslikul abielul selles
suhtes võrratu väärtus, et võimal-
dab inimesele väljendada oma sek-
suaalseid tundeid täielikult, võimal-
dab aegajalt isegi liialdusi.

Eriliselt tähtis on erootiliste suhe-
te täiuslikkus naise tundeilmale.

A. Grineff

Kompositsioon

Naine vajab tugevaid läbielamusi, kuigi seda vajadust ei rahulda mitte täiesti erootilised tunded, mis pakub talle abielu, sest naine tunneb tarvet ka hingeliste vapustuste järgi; ometi abielu vaigistab kõiki neid vajadusi naise hingeelus. Selle tõttu ei tule kunagi ette juhuseid, et naine, kes on õnnelikus abielus, otsiks ikka jälle uusi „meelitavaid” erutusi väljaspool abielu, nagu seda juhtub naiste juures, keda abielu seksuaalselt ei rahulda.

Sarnane vahelduste ja meelelahutuste otsimine võib viia normaalse naise isegi abielurikkumiseni. Naine tahab olla ärarippuv mehest, tahab alluda mehe üleolekule, on teadlik sugulise akti tähtsuses ja tagajärgedes, kuna sealjuures suurt osa mängib emainstinkt, — ja ta jääb mehele truuks, kui viimane suudab rahuldada tema tundelisi vajadusi. Seksuaalne rahuldus abielus ühes moraalsete ja esteetiliste tunnetega ja sügav anduvus mehe vastu, kes on õpetanud talle armastuse luu pisiasju, on tugevad küllalt, et alla suruda pise-magi mõtte truudusemurdumisest. Sattub sarnane naine siiski ühe teise mehe mõju alla, siis otsib ta selle vastu abi oma mehe juures ja leiab seda suurema raskuseta, kui abielu on täiuslik.

Ka meest hoiab truuduse murdmisest täiuslik abielu oma erootiliste rõõmudega, sest armastus abikaasa vastu ja sidemed, mis seovad abielu-pooli, tugevnevad alatasa värskete erootiliste läbielamuste tõttu, ja iga kõrvalhüpe, millesse võib sattuda mees vaatamata armastusele ja kohustundele, ei too talle muud kui pettumust. See ei saagi olla teisiti, sest täiuslikku erootilist lõbu võivad tunda vaid mees ja naine, keda seob armastus ja kes seksuaal-tehniliselt seisukohalt vaadates, on harjunud ja kohanenud üksteisega—mis

ei saa kuidagi arvesse tulla juhulik sugulisel ühtimisel.

Mõnigi kord hoiab meest tagasi kohustunne, kuid on küllalt juhuseid, mis tõestavad, et ta ei suuda vastu seista ühe teise naise võlule, kui armastus ei paku talle küllaldast tugipunkti. Tunneb mees, et armastus-side, mis ühendab teda naisega, baseerub täiuslikul erootikal, siis on küllalt väljavaateid, et ta suudab hoiduda kiusatusist, ja on sama hea kui kindel, et ta armastus pigemini tugevneb selle seikluse tõttu kui jahtub. Abikaasa kohus on siis võimaldada talle heaks teha ja kahetseda tehtud pattu. Kurjustamised ja ähvardused toovad mehesse kibedust ja nad ei paranda olnud asjaolusid, naine püüdku võita mehe vigu emarmastusega, rahulikkusega, ettevaatusega ja õilsusega.

Vaatamata kõigile neile asjaoludele, tuleb mehel siiski hoiduda igasugu kõrvalhüppeist — nad on seotud ikka teatud riskiga, sest kunagi ei või ette teada tagajärgi. Tuleb mõelda suguhaigustele, juhtuvale rasedusele, võimalusele haavata oma abikaasat hingeliselt ja hävitada selle tõttu kogu eluõnn.

Iga abielu on hädaohus, kui „pettuse” element poeb abiellu, naisel on olemas meel, mis tunneb seda pettust otsekohe, kuigi ta ei tea midagi. See tooks palju sisemisi ja väliseid konflikte endaga kaasa, mis halvaksid isegi mehe töövoimeid. Truudusetuse tõttu võib kaotada palju, kuna ta teisest küljest end nii vähe ära tasub. Mida täiuslikum on erootiline tehnika, mida täiuslikumaks muutub seetõttu abielu, seda vähem on võimalusi, et kerkib esile instinktiivne suguline põlgus, seda vähem on hädaoht, et meeldivustung muutub vastikustundeks.

Suudlus — armastussuudlus suult

suule — jäetakse tahaplaanile enamikus abieludes, olgugi abielu täielises kooskõlas, rahuldades suguliselt mõlemaid pooli. Suudlus pääseb tavaliselt jõule vaid sugulise akti eelmänguna või saatjana, kuid iseseisvana armastuseväljendisenä kaotab ta ikka enam ja enam oma tähtsusest aastate jooksul. Tema asemele astub harjumussuudlus, kusjuures teatud tundidel: välja minnes, koju tules, virgudes, uinudes, mõtlematult suu surutakse mõtlematult suudlemiseks ulatatud põsele. Sarnased suudlused, olgugi armastusabieludes, kannavad teatud viisil haavavat iseloomu, sest nad näitavad erootiliste huvide tugevat suikumist.

Tuleb hoiduda harjumussuudlusist ja arendada armastussuudlust — muuta viimane neist harjumuseks. Siinjuures peab meeles pidama, et ei tohi vahetada armastussuudlust, et alla suruda momentaanset põlgust (pärast sõnavahetust näiteks). Ka see võib haavata tundelikke hingi. — Pealegi tekib hoidudes suudlusest pärast kergelt ärritumist tugev erootiline pinge, mis on parim vahend abielulise põlguse vastu võitlemiseks.

Peab rõhutama kõige selle juures üht asja: ei tohi kunagi anda voli kõigile sugulistele soovidele ja ihadele, mis tekkivad täiusliku abielu erootilises tehnikas, alati peab jääma teatud erootiline pinge abielu-poolte vahele.

Ent rafineerituim kehaline ühtumine ei tohi laskuda kunagi „isikliku mõnulemiseni”, vaid ta peab jääma täiuslikumaks väljendusvahendiks kahe hinge ühekssulamisel (olgugi,

et see on võimaldatud üheks ainsaks hetkeks).

Vaid sellasena tuntud, sellasena vaadeldud on täiusliku abielu väljaarenenud erootika ainus ja valitsev abinõu abielu sidemete igakordseks kõvendamiseks kehalisel ühtumisel.

A. Kaasinen

Soomlane

Skulptuur-pussilõige
(Puu)

Lilian Loring Prahás.

Tuleb varsti Eestisse, kust siirdub pikemaks ajaks Ameerikasse ja Indiasse.

Meie silmapaistvamaid balleriine, tuntud „Estoonia” teatri prima-balleriin Lilian Loring, on oma kodumaaalise publiku silmist juba mõnd aega eemal. 1926. aastal ta siirdus väljamaile ja on seal gastroleerinud tänini, võites Euroopas suurlinnade publiku südameid.

Väljamaa avarail lavadel Lilian Loring on sooritanud omad esingud väga edukalt, meelitades ajakirjandusse kriitikute komplimente ja tunnustust.

Omal ringreisul ta on läbis-tanud seni Saksa, Tšehho-Slovakia, Austria, Šveitsi, Itaalia, Hispaania, Portugaalia, Hollandi ja Taani tähtsamaid linnu. Erilisti vaimustatud vastuvõtu osaliseks sai Lilian Loring Prahás ja Lissabonis. Prahás ta praegu esineb teistkordselt ja nüüd —

uudisduettis oma õega.

Ees teda ootavad Ateen ja — siis Ameerika ning India. Enne teistesse maailmadesse siirdumist tantsijanna kavatses korra külasta

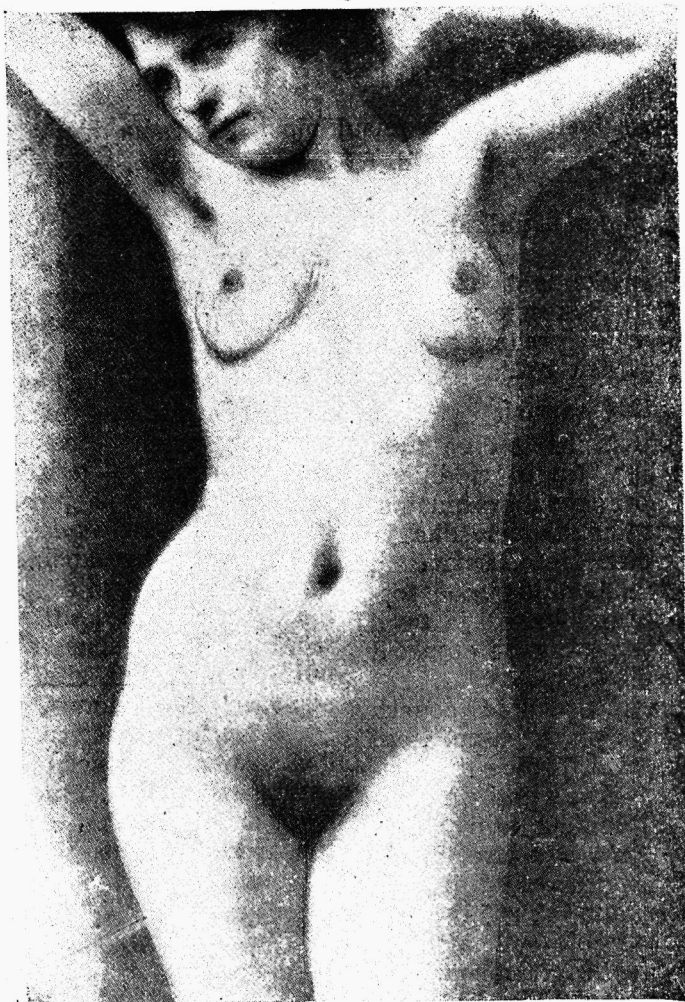

Lilian Loring

da Eestit. Ja siis — kaob pikemaks merede taha.

Arvukate ja läbilöövate esingute kõrval Lilian Loring pole unustanud end värskendada uute tantsukunstiliste tuultega ja täiendada omas balletitehnikas. Seks ta on sooritanud mitmed õppesõidud Pariisi.

Väärrib lõppeks tähelpanu Lilian Loringu jõud ja osavus end välismaail läbilüüa omal käel, üksinda, ilma mingi välise abita. Ja tulemused on rõõmustavad mitte ainult Loringule endale, vaid ka ta kodumaa-
listele sõpradele.

Valse Triste

Õudsete jumalate linnas.

Kalkutta templid.

Peatselt ilmuvast reisukirjeldisest India üle.

Ed. Riisman.

Kalkutta on rikas usuliikidest ja — templitest.

Uhkemaid ja rikkamaid templeid Kalkuttas kuulub väikesele usuliikumisele jainidele, kelle arv üle India umbes poolteist miljonit.

Jainistide narrus.

Jainism on omalt ilmelt õige lähedane buddhismile. Nagu buddhism, on temagi väljaarenenud brahmanismist ja püüab täiuslikkusele liha ja kirgede suretamise teel. Sarnaseid „täiuslikkudele” jõudnud jaine loetakse seitsekümmend kaks ja need on ainsad kummardamise objektid — teisi jumalusi ei tunta.

Jainismi iseloomustavaks jooneks on armastus kõige elava vastu, isegi elavate olendite vastu kõige madalamates astmetes. See läheb nii kaugemale, et tänaval kõndides jain valvab hoolega oma samme, et mitte tallata surnuks mõnda putukat. Või jälle katab loorriidega suu, et mõni kihulane ei sattuks suhu ja ei leiaks niimoodi õnnetut surma. Mõnes suuremas linnas olevat jainidel oma loomade haigemajad, kuhu kantakse kokku igasugusid tõbiseid ja haigeid olendeid, olgu need kas peremeheta koerad, kassid või teised loomad.

Jainile on igasugune elu püha, sest tema usu järgi on igal olendil oma elule samasugune õigus, kui inimesel. Sellepärast teeb suurima

patu see, kes röövib mingi elu, mis kujul see ka ei avalduks.

Muidugi on sarnane eluaustamise äärmus liialdus ja seega negatiivne nähe, nagu muudki liialdused. Elu muutub õige piinarikkaks, kui pead kõike oma samme piinliku hoolega valvama ja maapinna enne astumist järgi uurima, et mitte astuda mõnele tibatillukesele putukakesele. Et täiuslikkust saavutada, peaks ringi käima siis mikroskoobiga, filtreerima vee ja teab mis veel kõik teema, et mitte hävitada elu. Ja kui mõni putukas sind südamerahuga pureb ning omale sinu elust ja surmast mingit küsimust ei tee, siis on see ikka terve mõistuse seisukohast ülekohtune, kui seda rahuga pead laskma sündida! Tänu ainult taevale, et sääsk on sääse suurune ja mitte varese suurune. Või mis teeks sa hing siis, kui kirp oleks elevandi suurune!

Oma templite ilustamiseks ei ole hoolinud jainid rahast. Kalkuttas on jaini templeid kolm ühes koos, igaüks neist pühendatud ise prohvetile. Templi õue viib tee läbi toreda võlvistiku. Seal võluv aed marmorparketiga, teedega, kujudega ja purskaevudega. Keskel uhke tiik, mille tsentrist tõuseb üles kena ornament. Tiigi kaldad marmorist ja raamitud nägusa aiaga. Esiküljest lähevad laiad marmorastmed vette.

Sealtsamast viib lai trepp uhkeimas- se templisse. Kolmest küljest pii- rab templit toredusest hiilgav rõdu. Templi seinad on puha peenike mo- saiik, mida piiravad peened nikerdi- sed ja kujutised. Klaasi- ja kivitööd on haruldaselt kunstimaitselised.

Peale templite leiduvad siin küla- liste maja ja vastuvõtu ruumid. Aia põhja pool on n. n. Šiš Mahal või peeglite palee, mille põrand, seinad, mööbel ja lühtrid on klaasist.

Templi keskelt tõuseb üles torn, mis näib olevat moodustatud tervest hulgast vähematest tornikestest. Üheteise võidu tungivad nad kõrge- male ja lõpevad terava tipuga. Rõ- dusid toetavad eesküljest saledad kolonnid, mis jällegi kaetud mosaii- giga. Kuhu silm aga pöördub, koh- tab ta kõikjal tähelpanuväärset kunstitööd ja ilu. Templite tagant tõusevad üksikud nõtked palmid, täiendades inimeste kätetööd loodu- se iluga. Sammud peaaegu arglikult selles luksuslikus toreduses. Tunned olevat enda võõra ja väikese ning imestad, et keegi ei tule ajama ära.

Kella osutised näitasid 11. Põle- tav päike oli kerkinud lõunataevasse ja marmor oli pimestavalt valge kui lumi. Äkki hakkas templite sisemu- ses äge kuljuste kõlin ja trummide pörin. Mis oli siis nüüd lahti? Lähe- nesin ettevaatlikult templi trepile. Nägin templi pimedas sisemuses uk- se eest mööda vilksatavat paljasjalg- seid preestrid isesuguste sammuvate sammudega. Nähtavasti oli jõud- nud palvetamise tund, mis avaldus seesugusel kärarikkal viisil. Rah- vast polnud näha. Kõik väljaspool templit oli vaikne päikese kõrveta- vate kiirte all. Templi sisemusest paistsid mingisugused nõrgad alta- rid, kujud, mis särasid pimedas ruu- mis rikkalikkudes ehetes. Astusin üles mööda trepi astmeid, et silmit- seda templi sisemust lähemalt. Äkki

tõttas uksest välja üks preestreist, katkestades oma tam-tami tagumi- se, tehes tõrjuvaid liigutusi ja sele- tades midagi oma keeles. Ei saanud vähematki aru ja tegin vist väga ru- mala näo. Preester näitas sõrmega kuhugile minu seljataha, kuid ka see ei teinud mind targemaks. Taipasin ainult, et midagi on takistuseks mi- nu templisse astumisele ja et olen läinud üle lubatud piiri. Hüva, kui ei või, siis ei või! Astusin tagasi mööda trepi astmeid ja alles nüüd märkasin all trepi kõrval ingliskeel- set silti, mis keelas templisse mine- mise jalanõudes. Nii siis selles pei- tuski preestri ärevuse põhjus! Tuli nüüd meele, et indulaste templi sise- musse minemine saabastes on veel suurem patt, kui ristiusu kirikusse mütsiga. Mul ei olnud aga mingit isu oma jalgu lahti kiskuda ja nii jäigi templi sisemus nägemata.

Nii nagu India üldse on suur kontrastide maa, on ta seda ka oma usu asjus. Kuna jainid elu hoiavad kõige piinlikuma hoolega, hävita- takse teda teistes templites halasta- matult. Heidame pilgu ainult teise Kalkutta kuulsasse templisse ja me saame seal ühed õreduse judinad teise järgi. See on

verine Kali tempel,

mis pühendatud verejanulisele ju- malale Kalile. Kali nimetusest õieti on kujunenud terve linna — Kalkut- ta — nimetus. Nimelt kandis üks küladest, millest välja kujunes nüüd- ne miljoni linn, Kali-Kata nime, ku- na selle küla jumalaks oli Kali. Kü- la andis edasi oma nime uuele lin- nale, mis aegade jooksul muutus Kalkuttaks (inglased hääletavad te- da nüüdki Kalkutta). Kala-Kata ni- metuse muutmatul kujul on seni alal hoidnud see linna osa, kus asub Kali tempel.

Trammiga sõites tükikese aega jõuame moodsast euroopalikust lin-

nast sootuks teise ilma — praegusa aja hinduismi ilma. Kitsad tänavad. Külge külje kõrva on kiilunud väikesed kauplused, kus peamiselt müiak-

jad täidavad tänavaid. Kerjused on äärmiselt pealetikkuvad. Nähes eurooplast, sirutavad nad karjas oma käed välja, karjuvad üksteisest üle,

Julm jumal Kali kunstnik Ferd. Kase vaatenurgast.

se igasuguseid usuliste rituaalide täitmiseks vajalisi esemeid, sest kõik elu näib keerlevat selles alevikus ainult Kali templi ümber. Kerjuste, askeetide, palverändajate kar-

käivad mangudes järgi. Seal juures püüab igaüks oma kehalisi deffekte hästi tõsta esile, üksipuha missuguse keha osa peal need ka ei asu. — Alasti olek ei ole seal ju häbi. Mõni

sirutab välja purustatud käte tom-
bid, jalutu roomab kätel ja juhüb
tähepanu oma jalanukkidele. Mõni
topib esile oma mädanevad, südant
pöörutama panevad haavad. Pime
kobab teiste kisa järgi ka hädalda-
des lähemale, veripunased silmakoo-
pad öudselt tühjad. Südamesse löikab
see inimviletsus, aga aidata ei saa.
Rõhud end tõtates läbi kerjuste kar-
jast. Kuid närvid on vapustatud.

Kuskiit tõttab lähemale veidi kor-
ralikumalt riietatud mees ja küsib
viletsas ingliskeeles, kas ma templit
soovin näha. Ahaa, mõni neist juh-
tidest, kes igal pool kohe ligitiku-
vad oma abipakkumistega, kui tu-
risti sarnast meest näevad! Need on
veel tüütavamad, kui kerjused.

„Yes,” vastan. „Kuid ma ei tarvita
juhti.”

„Ma olen preester Kala templist”,
seletab tõmmu mees. „Tempel on
seal küljes. Ma juhün teid.”

„Ei ole tarvis”, tõrjun tagasi ja
lähen sihilikult teises suunas. Kuid
preester käib kangekaelselt kannul.

Nüüd läheb eemalt kiiresti keegi
vanem mees, suursuguse olekuga,
veidi hallide juustega.

„Ma olen ülempreester,” tutvustab
ta end võrdlemisi heas ingliskeeles.
„Lubage mul teile templit näidata.”

See lõhnas suurte kulude järgi,
kuid sellasele tähtsale mehele ei
julenud ma vastu hakata. Pealegi
oli ta olekus ja rahulikkudes, pea-
aegu külmades, silmades midagi,
mis usaldust äratas.

Endine preester tõmbus aupakli-
kult tagasi ja saatis mind truiit
ühes ülempreestriga. Nüüd ei jule-
nud kerjused enam tülitada ja hoid-
sid end kartlikult kõrvale.

Ülempreester juhtis minu auväär-
sete sammudega otse templi juure.
Peatusime poolraagus banyani puu
ees, mille külge seotud tihedalt ime-
likke kirjuid topikesi. Puu oli vana

ja tal pidi olema võim anda sigivust
meesjäreltulija saamiseks. Kaltsuto-
pikesed sisaldasid ohvreid ning an-
deid emadelt, kel puudus poeglaps.

Jõudsimel templi ohverdamise pai-
gale, kus maapind alles punane
värskest verest. Siin on kaks hara-
lise otsaga posti maa sees, üks pee-
nem, teine jämedam. Preester jagab
mulle seletusi tõsise asjaliku hääle-
ga. Ta on nähtavasti õige intelli-
gentne ja haritud. Ei naerata kor-
dagi. Silmad vaatavad külmalt ja
läbitungivalt. On tundmus, et ta os-
kab lugeda mõtteid teise peas ja seab
oma seletusi selle kohaselt.

Ta jutustab, et vähem post olevat
määratud kitsedele, kuna suurema
külge kinnitavatv härjad.

Templi ees on avar katusealune,
mida kannavad tüsedad kolonnid.
Siin ootavad kõrgemasse kasti kuu-
luvad hindud vaikselt palves ja mõ-
tiskluses silmapilku, mil võib kum-
mardada vägevast Kalit. Siin näeb
mõnda suursuguse välimusega brah-
maani daami oma ninasõõrmetest
õhku välja puhuvat, pigistades kin-
ni kord ühe, kord teise ninasõõrme,
et puhastada oma kopsusid sellest
roojasest õhust, mis sinna võis sat-
tuda teel templisse. Mõni palvetaja
on heitnud enda kummuli, pressides
näo vastu maad ja lamades liikuma-
tus jumalaaustamises. Nende vahel
jooksevad kilgates noored helesilma-
lised tütarlapsukesed, templi tütre-
d, kel veel aimu pole

templi prostitutsioonist,
millele nad määratud.

Terve õu on täidetud lainetava ja
huluva palverändajate karjaga, kes
kokku tulnud kaugelt ja lähedalt
kummardama jumalat. On just täis-
kuu aeg, mis loetakse eriti soodsaks
ohverdamise ajaks ja selle tõttu on
palverändajaid erakordselt rohkesti.

Ülempreester viib minu selle pü-
haimaist pühaima paiga juure, kus

on varjatud vägev Kali. Harilikult on pühapaiga avaus suletud raskete vaskustega. Teatud aegade järgi, kus palvetajad on tasunud oma maksud, mis harilikult seotud suurte sekkelduste ja vaielustega preestri ja palverändajate vahel, veeretatakse kõrvale ukсед vägeva jumala eest ja huluv usklikkude kari vajub hulgu-des ja üheteise võidu käsa väljasirutades avause poole. Lahtine, sammastega katusealune ulatab ühe otsaga peaaegu avauseni, siia kuhjuvad kõrgemate kastide hindud, sirutades end üle allolevate peade ja muutudes samasuguseks huluvaks karjaks, kui teised nende all.

Uksed olid parajasti avatud, kui ülempreestriga lähenesin pühale kohale. Tal oli suur mõju, sest rahva hulk andis meile aupaklikult teed ja vaikis silmapilguks. Võisin visata pilgu ilma mingisuguse vaevata jumalusele; millist momenti teised siin pidid ootama tundisid.

Kali ei ole sugugi veetlev jumal. Vastupidi. Ta on küllalt kohutav, et lihtsameelsele inimesele mõjuda õudust äratavalt. Madalal altaril asub kohutav must kuju, jubedust tekitava kolme punase silmaga ja väljasirutatud verest nõretava keelega. Ümber kaela tal on veriste inimpeade ahel ja vöö inimkeeltest ning kätest. Erinevalt inimesest, omab Kali neli kätt. Ühes neist hoiab ta ärraaisatud inimpead, tal-lates jalgade alla ohvrite surnukehi. kehi.

Templi sisemusse, Kali juure, ei pääse keegi muu, kui ainult teda teenivad brahmaanid. Nemad üksi võivad läheneda otse Kaliile, teda pesta, ehtida ja toita ohvritega. Otse altari asukoha taha on kogunud grupp palvetajaid, kes püüavad neelata iga veetilga, mis niriseb läbi seinä — see on vesi, milles pestud

Kali ja teda teenivate preestrite jalgu!

Siit edasi juhib preester minu jõe kaldale, kust laiad trepid viivad otse porisesse jõkke. See on üks Gangese jõe harudest ja järelikult tema vesi sama püha kui Gangese oma. Trepid ja vesi on täis inimesi, kes siin supeldes toimivad mitmesuguseid usulisi rituaale. See porine vesi peab puhastama neid pattudest ja alles siis võivad nad minna jumalat kummardama. Siinsamas pühitsetakse veega ka kõik ohvriloomad enne, kui neid ohverdatakse.

Mind huvitab väga

ohverdamine

ja preester tähendab sellele vastutulelikult, et varsti ohverdatakse paar kitse ja kui ma soovin, võin vaadata pealt.

Läksime tagasi templi õue. Mõõdusime mitmetest jumala kummardajate rühmadest, kes peale Kali kummardasid mitmesuguseid teisi jumalaid. Siin oli tarkuse jumal, kelle ümber istusid habemikus vanamehed. Seal kükitasid väikese tulelõkke ees sügavas hardumuses paar-kolm inimest: need olid tulekummardajad, nagu ülempreester seletas.

Üks poolalasti preester kuulutas ohverdamise algust, tagudes suurt pikergust trummi, mida kandis kõhul.

Ohverdamine oli nähtavasti liiga harilik toiming, sest keegi ei pööranud sellele erilist tähepanu. Kuskilt ilmus välja ohverdaja suure kiinitaolise tapariistaga. Ohvritooja — naine kõrgemast kastist, tõi musta kitsetalle, kes talle järgis rõõmsalt määgides ja kepsledes, heledates silmades lapselik pahaaimamatus oma saatuse kohta.

Ohverdaja haaras talle toorelt süle ja paigutas ta pea posti haagi vahele. Kitsetall pistis hädaliselt määgima. Ohverdaja abiline haaras kin-

ni ohvri tagumistest jalgadest ja venitas ta keha pingule, nii et kael venis pikaks kui köis. Kiiniga mees tõstis üles oma löögiriista, sihtis silmadega ja rapsas siis kõigest jõust. Käis naksatus ja samal hetkel katkes talle kisa kui viuli keel. Keha langes maha, kuna pea jäi hargi vahele silmi pööratama ja suud maigutama, kuni ohvritooja naine ta sealt maha tõukas. Veel maaski liigutas pea end tüki aega edasi.

Samamoodi ohverdati veel üks tall teise naise poolt.

„Pea peab ära löödama ühe löögiga”, seletas ülempreester, „vastasel korral ei ole ohver õnnestanud.”

„Kas härgadel ka”, imestasin.

„Ja, ikka. Härgasid ohverdavad ainult rikkad hindud, kuna see vaestel käib üle jõu. Kitsetalledest on sindsamad ohverdamiseks mustad talled.”

„Ja teist karva talleid ei või ohverdada?”

„Võib ka, aga see ohver ei loeta nii mõjuvaks.”

Nüüd sain aru, miks kõik need talled, mis asusid templi läheduses lahtrites ja aedades, olid mustad. Neid

müüdi ohverdamiseks. Kahju oli neid vaadata rõõmsalt kekslemas, teades, et varsti nende pead napsatakse!

Nii pidi igapäev ohverdatama templis kümneid loomi. See oli nagu tapamaja.

„Ja kuhu läheb ohvrite liha”, küsisin.

Preester näitas kerjuste karjale.

„Jaotatakse neile. Midagi ei lähe raisku. Ainult veri läheb jumalale. Nagu näete, on meie tempel täiesti heategev asutis. Me toidame sadasid vaeseid!”

Varematel aegadel toodud Kali templis rohkesti ka inimohvreid, kuid sellest preester ei rääkinud. Kuulsin mujalt.

Lahkusin templist. Mõlemad preestrid saatsid mu viisakalt templi piirkonnast välja. Lahkudes tähendas ülempreester, et ma võin nende templi heategevate ülesannete toetamiseks teha väikese kingituse, kui soovin — see olevat täiesti vabatahtlik. Andsin kaks rupiid ja tänasin lahke saatmise eest.

Terveks päevaks olin tasakaalust väljas kõigest sellest, mis nähtud.

Miss Bakeri teemant.

Juhtumus Rio ja Montevideo vahel.

Walther Kloeppfer'i kriminaaljutustis.

Miss Dorothy Baker astus oma isa käsivarrele toetudes luksusaariku „Violet Gibson'i” söögisaali. Ta oli väga veetlev ja ilusa kehaehitusega kaheksateistkümneaastane daam napilt rõivastatud. Titus Baker, õlikuningas, oli heatujulise bulldogi nägu ja rikas kui Rockefeller.

Miss Baker kandis täna esimest korda „Põhjatahte”, teemanti, mille eest isa kaks miljonit dollarit oli

maksnud ja mis olevat kuulunud tsaarile. See oli kirsisuurune herealdalt kiirgav kivi, raamitud safiiridest, ja rippus peene plaatinaketi otsas.

Miss Baker istus kapten Webster'i ja kellegi härra Esposito', rikka argentiinlase, vahel, ta isa aga minu, laevaarsti, ja kellegi zoologia professori Henderson'i vahel.

Kui kolmandat rooga pakuti, just

Ka kaasreisijate läbiotsimine ei annud tagajärgi.

keset kõige elavamast jutuajamisest, kustus äkki elekter. Pimeduses klirises veiniklaas, miss Dorothy karjatas: „Mu kleit!” Argentiinlane oli lohutamatu ja vabandas väga äparduse pärast.

Poole minuti pärast hakkas elekter põlema. Äkki kõlas hüüd: „Jumal, mu teemant kadunud!” Kohkumine oli üldine. Otsiti tooli alt, otsiti läbi daami rõivad, teemant jäi kadunuks. Ka saali ja kaasreisijate läbiotsimine ei annud tagajärgi.

*

Kui ma paar päeva hiljem raamatuga laevalael istusin ja teemandi kadumislugu mõtlesin, istus mu juure professor Henderson. Ta vaatles mind natuke aega ja algas:

„Teie olete suur jahimees, kas nii, härra doktor? Kas olete tähele pannud, kuidas nirk emast ligi meelitab? Kas võiksite seda häälightsust jäljendada?”

Vastuse asemel tegin järele nende loomade häält.

„Tore, doktor! Just nii! Olen teile väga tänulik.” Äkki sosistas ta mulle kõrva: „Mis arvate sest asjast, kui miss Baker oma ehte kätte saab? Aga te peate vaikima, doktor.” Nende sõnadega võttis ta oma raamatu ja kadus nurga taha, kuna mina ei teadnud, mis pidin arvama.

*

Kui gong õhtusöögile kutsus, astus Henderson mu kajutisse.

„Te olete valmis. Siis lähme. Veerand tunniga on asi lahendatud. Olge nii lahke, saatke mind.”

Olin väga hämmastunud, kuid järgnesin talle. Henderson avas ühe võõra kajuti ukse ja me astusime sisse. Tema käsul jäljendasin esiteks tasa, siis valjumini häälightsust, millega nirk emast ligi meelitab. Seal kõlas mulle ootamata vastu emanirgi häälightsust. Henderson tõmbas sohva alt peidetud kasti välja.

„Puur!” hüüdsin.

Siis käskis professor mind kelnerit helistada, kes pidi suure supitirina tooma.

Nüüd võisin minna. Söögisaalis pidime uuesti kohtama.

*

Õhtusöögi lõpu poole astus kõigi hämmastuseks Henderson saali, supitirin käes.

Professor pani tirina lauale ja hakkas kõnelema:

„Mu daamid ja härrad! Kõigile üllatuseks tahan miss Baker'i kadunud teemandi siia nõiduda. Julgen väita, et ehe on varastatud. Ent kuidas sai varas ehte saalist välja toimetada, see on mõistatus.

Peab oletama, et ehtevargal pidi olema eraldi väljaõpetatud loom, kelle võis tasku pista. Selle selga kinnitatud kotikesse pistis ta teemandi ja loom lipsas saalist välja, kui ülem-

kelder sisse astus. Kuid nüüd küllalt. Nimelt on mul võimalus seda väikest pahategijat seltskonnale esitleda.”

Ta tõstis tirinast sipleva, hambaid laksutava ja karjuva nirgi välja, aetas looma oma ette lauale. Ühe hüppa oli loom proua Espaso' süles ja

varastatud kaelaehte vastu?” küsis ta.

„Olen Rahvusvahelise Kindlustusseltsi detektiiv”, vastas Henderson. „Pidin valvama, et kaelaehte kahe miljoni eest kindlustatud, kaduma ei läheks.”

Hiljem küsisin Hendersonilt, kui

Ta mees hüppas püsti, tahtis anda kõrvakiilu Henderson'ile. See tõmbas revolvri välja.

kadus ta kleidi voltidesse. Daam oli minestamas. Ta mees hüppas püsti, tahtis anda kõrvakiilu Henderson'ile. See tõmbas revolvri välja. Ta näitas Esposo'le kui teemandivargale ja nõudis teemandi väljaandmist. Kui abielupaar salgas, tõmbas ta senjora põuest siidpaunakese, kust tuligi esile kaelaehte. Argentiinlased viidi ära.

Titus Baker raputas Henderson'i kätt. „Mis huvi teil ometi võis olla

das ta teadis, et proua Esposo ehets enesega kaasas kandis ja kuidas oskas ta abielupaari kahtlustada.

„Väga lihtsalt,” vastas küsitav. Kui kõnelesin teemandist, katsus daam tahtmata kohta, kus ehe oli. Mis puutub teisesse asjasse, siis märkasid läbiotsimisel härra Esposo' rõivaste küljes valgeid karvu. Nägin, et need on nirgi karvad. See on kogu lugu. Ja nüüd hüvasti, armas doktor.”

Teokaid naisi.

Kas võime objektiivselt vaadelda naist kui inimest?

Minu arvates pole see nii kerge. Juba igivanade suggestioonide, otustuste, harjumuste läbi on naise vaimline väljend meile tuhandetviisi

maailitud, kirjeldatud, suurendatud ehk vähendatud — täpselt samuti kui näib ja väljendub naise väline kuju, vahekorras moega, ajamaitsega ja igaaegse ilmakorraldusega.

Erapoolikut inimlikkust on naises

raske näha. Seepärast peame algama tolle vaatlust

kunstliku võttega, näiteks:

Kaetagu kinni naise näopildil juuksed, kõrvad ja kael nelja valge paberitüki abil, nii, et nägu oleks täiesti eraldatud soengust ja riietusest. Kas ei ilmne meile siis naises sootu teine nägu? Võimalik, et manab ta esile otsekohesel pilgul koguni ehk mehe, ehk poisikese, ka preestriilme mulje, vahest ka näitleja-veiderdaja oma. Imeveidralt kõnelevad need jooned sellaselt väljendatuina. Võtame näiteks Ellen Key näojooned. Seal näeme sel juhul — jõudu, tarkust, julgust ja raudset tahtejõudu, idealistlikku seesmist peegeldust ja suggestiooni võimet. Kui kõrväldame aga mainitud paberraami, kohe muutub too mõjukas meespea lihtsaks sõbralikuks naisepeaks — juuksed kahelepoole lahutatud soengus, rinnal ehteks kallikivi-prees.

Sarnast raamitamisevõtet peame tarvitama endiste aegade teokate naiste näopildidel, kui tahame saada tõesti huvitavat võrdlust, sest naise edasijõudmises näib praegune aeg neid enam arendavat, kui siis.

Ühes kuulsamas naises, ajaloos, hinnatakse kangelast, ketserlikkust — see oli pühaks tunnustatud Orleansi neitsi, — karjahoidja Jeanne d'Arc Lothingist. Tema osutus väejuhiks ja isamaa vabastajaks Inglis-Prantsuse sajaaastases sõjas. Mitte kunagi ajaloos pole nii lähidalt ühinenud usuline vaimustus ja poliitika, kui selles imestamisväärses naises, keda aastal 1431. nõia pähe tuleriidal surmati.

Siis — Katharina von Medici, kelle nimega on seotud valurikas Bartholomeuse öö aastal 1572, mida nimetatakse

Pariisi verepulumaks.

See Prantsusmaa kuninganna pidas kaua valitsuse ohje oma käes,

võimutsedes alaealise poja asemel. Mis meile iseäranis huvitavana näib, on see, et kaasaegsed kiitlesid temas omadust, kus ta eelistas mehelikke kehaharjutusi jahirõõmu kõrval, samuti pidulikke mõnulemisi.

Sportlikud, mehelikud jooned, milliseid me mediciaegseil leiame, on palju tugevamalt esile tunginud suure evangeeliumi usuvõitleja Gustav Adolfi tütar Christine von Schwedeni juures,

kes armastas meeste riietuses kõndida,

Pariisi daamide jumaldatud lemmitkut mängida, ja kes hiljem maha salgas oma isa usu, ning katoliku usku siirdus.

Sakslastel on ajalooline kahju, et võib olla, kuulsaim saksa naine, geniaalsem pea, printsess Fridericke von Anhalt Zerbst venestus, omandas ajaloolise surematuse keisrinna Katarina II-na, Venemaa valitsejana. Juba 16. aastaselt oma päevikuski oli tal juba

kolm sihti:

oma mehele, oma fädile — võimsale tsaarinnale ja vene rahvale meeldida. Raudse energiaga viis ta sihid läbi ja jõudis tipule siis, kui oma vaimliselt nõdra mehe, tsaar Peetri enese sõprade kaudu surmata lasi. Tuttavad on tema kohta Venemaal ajaloolised märkmed „valgustamise aja” suhtes, vähem tuttav on suur isiklik võim, millega ta seltskonna vannete kiuste ennast esimese naisena tervel Venemaal austada ja esimesena kroonida lasi. Tema kõrval nimetatakse Austrias võimsamat naist — kui naist, kui tõelist ema, kui tugevat ja usuulist keisrinnat Maria Theresiat. Vähesed teavad ehk, et tema oma mehele

16 last sünnitanud.

Need kirjad, milliseid ta oma lastele saatnud, näitavad meilegi tarka ainuvalitsejanna kaju, usklikku kiri-

Katharina von Medici
Ellen Key

Isadora Duncan
Maria Theresia

kuinimest ja tugevat, tervet vaimu. Aga ka naisliikumises on kuulsaid naisi. Siin nimetatakse nelja.

Luise Otto-Peters oli juba noore tütarlapsena alanud Saksamaal naisliikumist. Tema andis esimese naiste ajalehe välja ja asutas 1865. a. üldiseid naisseltse.

Luise Otto-Petersi kõrval seisab Anglo-Saksi fanaatiku, radikaalse naisõigustaja Emmeline Pankhursti nimi.

Edumeelne Ellen Key — soojenda- ja valgustajavaim, leidis elusihhi ideaalide praktilises kooskõlastamises inimeluga.

Naishariduse teerajajaks peetakse Helene Langet, kes eluaeg sõjajalal seisnud õpetlastega, avaliku arvamise, eelarvamiste ja nõuetega. Teda tänab terve naisilm: temata poleks olnud naisarste, naisjuriste — üldse akadeemilisi naisi — poleks olnud vaimlist üheõiguslust naise ja mehe vahel.

Naise teaduslikud võimed tulevad ilmsiks poolakas Marie Sklodovskas, Varssavi gümnaasiumi õpetaja tütre, kes ühes oma abikaasa Pierre Curie'ga leiutas raadiumi 1898. a. 5 aastat hiljem omandas too abielupaar keemia eest noobeli auhinna ja kui aastal 1906 m-me Curie oma mehe surma läbi kaotas, astus ta julgesti mehe õppetoolile Pariisi Sorbonne'i. 1911. a. sai ta teinekord noobeli auhinna osaliseks ja teotseb praegu liikmena pea igas teaduslikes ühingu.

Ehkki praegune aeg ei punu iseäralikke pärgi miimikale ja tantsukunstile, peab

Isadora Duncan'ile,

— kui energilisele ja julgele esiteerajajale uues tantsukunstis, siiski annetama tagasihoidliku loorberi oksakese ajaloolise pühendusena. Kui palju pilget, sõimu, naeru on talle osaks saanud enne kui niikaugale

jõudis, et asutada võis hulga tantsukoole, millised pärastpoole juba ise innukalt edasi töötasid.

Mis aga ilma suuremate saatusedideta tegumeelne naine võis saavutada, näitab meile imestusväärne pimedada ja kurtumma Helene Kellari arenemiskäik. Tema sai oma geniaalse õpetajanna Anne Sulivani hoolikusele nii kaugele, et vigasest kuulsaks Ameerika naiskirjanikuks tõusis.

Teokad naised — olid nad ebanaiselikud? Vist kõik eeltoodud kujud räägivad selle vastu.

Kas praegusel ajal tuleb niisuguseid naisi harva ette? Kogemus väidab vastupidist. Kas on praegusaja teokad naised — neid me teame lennu-, arstlise- ja sotsiaalse loomingu alal, naisjuhtidena politika ja muudel aladel — kas nemad võrdselt on mehestunud oma varemata eeskäijatega? Meie vaatlused võiksid vastata, et enam, aga see oleks vaid näilik, sest ka geniaalsed naised varem omasid tüübiliselt mehelikke jooni. Meie kinnitame lõpuks:

praegusaja mood

pole põrmugi nii mehestanud naist, kui seda pealiskaudselt püütakse tõendada. Ta on ainult üldnimikkust naises tugevamalt esile kutsunud. Kunstlikult õigekspeetud ja õigeksseatud puhtnaiselik ideaal, tema ihulises kui ka vaimlikes mõistes, langeb kokku meie päevil kui tuule käes siid. Selle asemele tuli naine vaimliselt kaine ja iseseisev uue kultuuri läbi, tuli loomulik inimene, tänapäeva, elu- ja tegurõõmus inimene, mitte ükski „emaolend.“

Praegune aeg kasvatab ja nõuab siis ka naiselt enam tegevust, kui oli seda varem.

Süvenenumalt vaadatuna pole see edasijõud mitte naiselikkuse väärtuse kadu, vaid koguni võit tõelisele inimlikule väärtusele.

Aforismid.

Kogunud Dr. van de Velde.

I.

Oleme sugulised olendid; see on tunnusmärk, et oleme lõputu elu lõpmatud edasikandjad.

J. G. Wattjes.

II.

Kuidas pean ära määrama meest: ta peab mind laskma tunda, et olen naine.

Glyn.

III.

On kaks asja, mida naised mehele ei suuda andestada: uni ja töö.

Voltaire.

IV.

Naine tunneb vaid armastust ja viha, tema jaoks on harva olemas kesktee.

Cats.

V.

Naise õige paik on kodus, mehe oma väljaspool. Looduse suurim ülesanne on, et mees ja naine omaksid õige seisukoha elus.

Konfuzius.

VI.

Naise võim on vastand mehe omale, mehe juures tähendab võim — jõudu, naise juures — nõrkust.

M.

VII.

Kui kõrgele inimkond ka ei areneks, kui täielikult ja üksikasjaliselt hingelised eluavaldused ka ei vallutaks inimese seksuaalelu, ometi jääb armastuselu tihedalt ühendusse kehaliste elamustega seksuaalpiirkonnas.

M. von Kemnitz.

VIII.

Naise elu puhtaim väljendis on emalikkus. Selles loovas armastuses, mis ei ole tingitud armastuseseme iseloomulikest omadusist, vaid naise enese siseemisest tungist hoolitseda, hellitada kedagi, väljendub õieti ta elu ülesanne.

Else Voigtländer.

IX.

Ent naise hinges helisevad ... üheainsa keele võnkumisest, alati ühtlasi

kõik teised, ta iseloom sarnleb vaikselt ja selgelt veele, kus iga pisemgi liigutis lainelt lainele kuni äärmise kaldani edasi väriseb.

Wilhelm v. Humboldt.

X.

Seletab naine, et ta tahaks elada „oma enese elu”, siis tähendab see, et ta keeldub sellest elust, mis loodud tema jaoks, et elada unelmais.

„Les cahiers anonymes” II.

XI.

Head naised tehakse, nad ei sünni.

M.

XII.

... kes teist armastab sellise armastusega, mis ei otsi omakasu, kelle õige olemus väljendub siis, kui tunneb sügavalt kaasa teisega, kelles ei ole midagi kunstlikku, kes küllalt tugev ja ürgjõuline on, et anduda kogu hingega.

Kes oma elurännakul leiab sellise inimese, ... see on elanud!

Sest mis inimene on olnud teisele sügavamas kooselus, see on hukkumatu, selles elab igaviku hingeõhk. Ja ikka sügavamalt kiindub teine teisesse, ikka suuremaks ja täiuslikumaks muutuvad nad üksteise tõttu...

Ühe idealisti märkmeist.

XIII.

Ideaalne naine? Tal on and äratada mehes kõike seda, mis temas head ja õilsat.

Tolstoi.

XIV.

Seni kui inimesed usuvad üksteisesse, avavad uad üksteisele taevased töed ja saavad üksteisele jõuallikaiks. Kaob aga usaldus nende vahel, tõukavad nad teise poole eksimusse.

Lhotzky.

XV.

Sarnanevad asjaolud jätavad meid üksikõikseks; kuid vastandasjaolud teevad meid produktiivseks.

Goethe.

XVI.

Läbi paradiisivärava lasevad naised
meid põrgusse. *St. Cyprianus.*

XVII.

Mehe töös seisab ta elu.
M. Sussmann.

XVIII.

Korralik naine otsib oma mehe juures
abi armastusele, mis ta tunneb teise
mehe vastu.

Ühe naise suguvõsaraamatust.

XIX.

Inimene vajab oma sügavas olemuses
kaht tunnet: armastust ja viha.

Goethe.

XX.

Lahutav kuristik, mis loodus on tõm-
manud sugupoolte vahele, võimaldab ku-
ristiku kohal hõljuvas õhkkonnas võim-
sale vastastikkusele külgetõmbavusele
mitmekesisist mänglemist.

Rab. Tagore.

XXI.

Et abielu tunduks õnnelikuna mõle-
male poolele, selleks tahab naine mehe
üleolekut. *M.*

XXII.

Abikaasalik elukutse õppeaeg, mis
kestab abielu esimesi aastaid, on, kui
selle üle hästi järele mõelda, raskeim
kool elus. — Olla abikaas või abikaasa,
on elukutse, ja peab võtma vaevaks seda
õppida. Tulemus tasub pingutuse.

L' accord conjugal (Anonyme).

XXIII.

Andestamine on targeim voorus.

Ilse Heiye.

XXIV.

Halbuses minnakse kaugele vaid neil
juhuseil, kus ei teata, kuhu minnakse.

XXV.

Anduvus, mis kingitakse tingimusega
vastutasule, ei ole kellegi anduvus. Kes
ei ole valmis või võimas tšeliseks andu-
miseks, tunneb end alati abielus pet-
tunud. *J. G. Wattjes.*

XXVI.

Armastada tähendab anda — mitte
nõuda.

XXVII.

Inimene, kel oli õnne abiellumisega,
elab õnnist elu, kelle abielu on aga kurb,
see on õnnetuse laps nii väljas kui kodus.
Euripides.

XXVIII.

On mees ori ja naine valitsejanna,
siis on see ühendis vale; allub aga
naine mehe juhtimisele, on ühendis õige
ja hea. *St. Augustinus.*

XXIX.

Majas, kus vaikib kukk ja kaagutab
kuna, on kõik ümberpööratud. *Cats.*

XXX.

Parim enese arvustuse kasvatamise
abinõu on teiste nõrkuseid andestada.

XXXI.

Õnnehetk katkeb kergesti: ole ette-
vaatlik ja õrn! *Maeterlinck.*

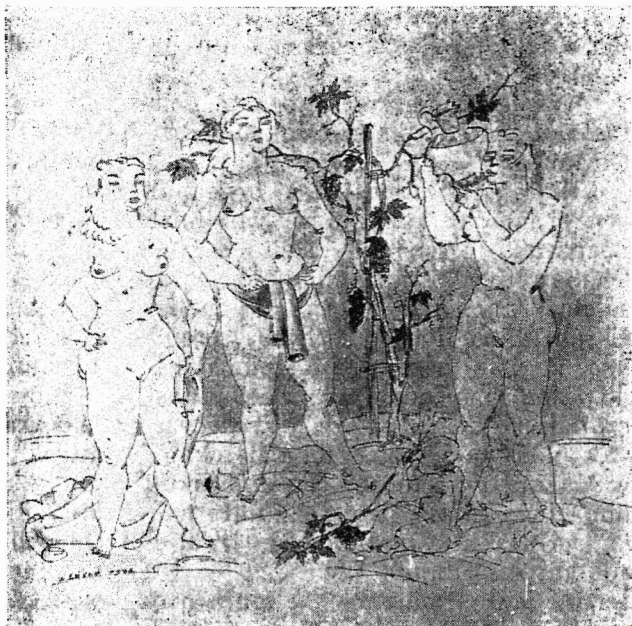
XXXII.

Elu on sarnane, millisena teda kujut-
leme. Sellest tõest ei tohi järeldada, et
elu on vaid pettekujutus, vaid peab
rõõmu tundma sellest, et meis peitub
võim elu sääraseks muuta, millisena soo-
vime teda enesele. *L. van Deysel.*

XXXIII.

Õnnelik olla on kunst ja teene.

(Eesti kunsti klišeed sihtkapitali kogudest).

Mees, kes ei saanud kõnelda.

A. Averčenko grotesk.

Villas oli lõbus, seal oli palju külalisi. Kella 3 paiku öösel kõik olid väsinud ning roidunud ja igatsesid puhata. Juhtus, et kaheksa külalist tahtsid ööbida villas, kuna nende kasutada oli vaid neli võõrastetuba. Veetlev majaproua tutvustas mulle üht väikest meest ja ütles sõbraliku naeratusega:

„See on Teie toakaaslane. Tohin ma esitella? . . . Aleksei Maksimovič Maksimov. Teie peate ööbima selle härraga ühes toas!”

Oleksin meeleldi eelistanud omaette tuba, kuid pidin hammustama hapusse õuna ja ütlesin: „Palun, Anna Petrovna!” Väike mees silmitses

mind teraselt ja küsis peaaegu häbeliku häälega: „Loodetavasti ei ole Teil midagi selle vastu?” „Aga, palun, mis peaks mul siis olema selle vastu?”

„Vaadake, ma ei ole kuigi hea voodinaaber!”

„Miks?” küsisin ma.

„Olen juba vanem härra, kõnelen väga vähe. . . Olen, nagu Saksa kindral Moltengi, vaikija. Teie aga olete noor mees, kes kahtlemata meeleldi jutleb enne uinumist, ja kes teab, kas meie sobime üksteisele!”

„Ei tee midagi. Minagi eelistan vaikimist ning ei armasta jutelda öösel,” ütlesin armastusväärset.

„Tubli”, hüüdis Maksimov, siis sobime ju üksteisega, see on suurepä-rane!”

Kui jõudsimme oma tuppa ja alus-tasime lahtiriietumist, Maksimov üt-les mulle:

„Teate: on inimesi, kes orgaanili-selt ei suuda kannatada vaikimist. Seepärast küsisingi Teilt varem. Olen tuntud vaikija, minult on raske saada sõna suust. Seepärast mõned ei salli mind. Paljud ütlevad: see pole kellegi inimene, see on puutükk!”

„Mina moodustan meelepärase erandi” hüüdsin naerdes, „sest vae-valt olen voodis, sääli juba norskan.”

Maksimov tõmbas järelmõtlikult ühe kinga jalast, pani selle ühte nur-ka, vajus hetkeks vaikusse ja ütles siis järelmõtlikult:

„Ja, ja. . . mäletan. . . Minu noo-reseas juhtus kord säärane lugu: Elasin üliõpilasega Silantjeviga ühi-ses toas. . . Üliõpilane tundis mind vähe. Nii siis kolisime koos. Elan te-maga, ei kõnele sõnagi. . . Möödu-vad kaks, kolm, viis päeva — vaikin. Algul ta naljatab minu üle, siis muu-tub närviliseks, siis hüüab mulle vi-haselt: Maksimov, oled sa kaotanud mõistuse? Miks vaikid? Kõnele ome-ti midagi!”

Kuid mina vaikin kui kala. Siis, muutudes vihaseks pakib oma asjad ja hüüab mulle:

„Surnuga ma koos ei ela! Homme kolin ära!” Ent järgmisel hommikul ta oli kadunud. Mis ütlete selle koh-ta?” „See oli lihtsalt üks närviline inimene!” tähendasin lühidalt ja pu-gesin vilusse voodisse.

„Kas tütarlaps 20. aastates on ka närviline?” küsis Maksimov. „Vaa-dake, mul oli pruut. Algul ta ütles mulle: „Aleša sa meeldid mulle, sest oled nii tõsine!” Hiljem, kui tulin sa-gedamini tema juure, tähendas: „Miks sa vaikid alati?! — „Millest peaksin siis kõnelema?” — „Kuidas,

millest? Mida sa täna teinud oled! —

„Olin ametis, siis restoraanis lõuna-söögil, siis tulin sinu juure! — Mu jumal, üks tütarlaps tahab vahest kuulda ka mõnd sõbralikku sõna, muidu hakkab hirm istudes teine tei-se kõrval, vaadates teine teise otsa ja vaikides — „Sinna ma ei saa pa-rata midagi. . . olen kord sarnane. . . Olen mees, kes ei saa palju kõnelda, sa pead juba võtma mind sarnasena! Hää. . . Ühel päeval otsin ta üles. Ta juures on üks leitnant. See kõne-leb lõpmatult. . . „Preili, olen näi-nud teid seal ja seal. . . Kas külas-tate ka teatrit? Armastate moodsaid tantse? Külalaste five o'clock'e? Miks kinkisite mulle kollase roosi? On sellel kingitusel ka tähendus? Ta kuulatab leitnandi sõnu, mina olen talle vaid õhk. Istun seal ja ei räägi sõnagi. . . Ohvitser vaatab mind, sosistab talle midagi kõrva, ta naerab valjusti. Nii istusin vaikides terve tunni, siis tõusin ja läksin. . . Kui ma mõne päeva pärast jälle tu-len oma pruudi juure, avab mulle uk-se ohvitser ja ütleb vaid ühe sõna: „Välja!” Minu pruut seisab toaukse lävel ning naerab. . . Siis ütleb: „Ma ei vaja teid. . . Teie ei räägi sõ-nagi: „vaikite, minu laud, minu tool, minu kummut vaikivad ka. . . Siis juba kihlan kohe kummutiga. . . Minu kummuti ja Teie vahel ei ole ühtki vahet. Mõlemad olete puutükid. Ma ei vaja puud meheks. Saite aru? Jumalaga!” Seal tõusin ja läksin ära sõnagi rääkimata. . .”

Haigutasin ja hüüdsin uniselt:

„Rumal lugu. . . Head ööd!”

„Head ööd, magage hästi. . .”

„Head ööd, magage hästi. . .”

nusat rahu. . . Meestel on loogika, aga naised, naised. . . Kord elasin lä-bi romaani ühe ilusa abielunaisega. Kas teate, miks ta oli valinud minu? Sest et olen nii vaikne. . . Kolm päeva ta kannatas välja minuga, siis lõpp

tema kannatusel. Ta nimetas mind „elavaks laibaks” ja ei tahtnud teada minust enam midagi. On see loogika?”

Vaevaga avasin silmad ja ütlesin: „Head ööd! Minge magama! Kell on juba 5.”

Maksimov tõmbas aeglaselt teise kinga jalast ja hüüdis:

„Ja, magame!” Ent hetk hiljem: „Mul oli kord reisuelamus... Üks reisija tuli minu kupeesse... Istun ühes nurgas ning vaikin, nagu alati...”

Sulgesin silmad ja hakkasin kuulduvalt norskama, et lõpetada selle rumala lora.

Ent seal ta küsib minult: „Kuhu sõidate?”

Hakkasin valjemini norskama...

„Hm, ta on uinunud... Ja, ja, see noorus... Üliõplane, kes elas minuga ühes toas, norskas ka...”

Siis kargasin vihaseks üles ja hüüdsin närviliselt:

„Teie, härra, kinnitate, et olete vaikija, et kõnelete vähe. Seda mui-

nasjuttu võite kõneleda kellelegi muule. Pidage ometi oma suu. Tahan magada. Head ööd!”

Natukeseks ajaks oli vaikus, siis kuulsin jälle tema häält:

„Noormees, tahan jutustada teile ühe loo... Kord tulen kirikusse...”

„Lõpp”, hüüdsin meeletult. „Ma magan. Head ööd! Head ööd! Head ööd!” Ta avas oma rinnaesise, pomises „Head ööd” ja rääkis lakkamatult edasi... Siis tõmbasin teki üle kõrvade ja uinusin varsti. Kui ärkasin, seisis päike kõrges taevas. Minu voodinaaber oli juba ära. Riietusin kärvesti ja lahkusin toast.

Tulles palkonile, leidsin Maksimovi istuvat seljaga minu poole toolil, ühe blond paašipeaga ilusa, noore daami vastas. Kuulsin, kui ta ütles:

„Lepotška, võite usaldada mind. Olen vaikija, mees, kellele võib usaldada kõik, sest olen vait kui haud!”

Naeratasin irooniliselt ja tegin vaikselt minekut.

Irene Merriam.

William Locke' romaani.

Tõlkinud M. J.

Kaks inimest ilmusid pimedusest ja tungisid nägematult majja. Nad tulid rõõvimise otstarbel, kuid nähes tugitoolis uinuvat vanameest, nad tapsid ta. Ehmudes oma roimast, nad pagesid ja ei võtnud kaasa peaaegu midagi. Kadusid unesti pimedusse. Mõne aja pärast nad tabati, anti kohtu kätte ja otsustati karistada.

Sellest hirmsast juhtumist omal ajal kõnelesid ajalehed. Nüüd ta on juba unustatud ja keegi ei mõtle enam nende hingede peale, kes saatsid korda selle koleda teo. Nende olemasolust vaevalt on mõtet

kõneleda siingi, kui nende roim ei oleks enesega kaasa toonud saatuslikke mündatusi teiste inimeste elukäigus.

Näilise välise rahuliku elu taga peituvad sageli ajuti suikuvad hävitavad jõud — sumbutatud ahnuse kired, armatsemise ja armukadeduse puhangud, ent mõnikord hiilgav kangelaslikkus, ootamatu hereda leegina sädelev.

Nelja inimese elu rahuliku välise pinna all suikusid säärased jõud. Kahe tundmatu kuritegija roim virgutatas neid ja süütas neid hereda leegina kui ilmatu snur tuli.

Roimarid, kes ilmusid pimedusest üheks hetkeks, olid saatuse pimedad tööriistad nende nelja suhtes.

Esimene peatükk.

See oli üks Irene Merriami lemmiktunde: vaadates oma südamesse lootuses leida sealt pisematki soovi, ta naeratas, sest et ei leidnud ühtegi. Ta oli naine, kes andis elule ohtralt oma jõudu ja võttis temalt kõik, mis elu suutis anda. Selles peituski ta õnne allik.

Ta istus nahkses tugitoolis kamina juures ja kuulatas kahe mehe jutlemist, kes istusid alles lõunalaua taga ja jõid kohvi. Vahetevahel ta tegi mõninga märkuse, kuid tegi seda laisalt, eelistades vaadelda nende näoilmet, mõtiskella neist mõlemaist või mõelda oma õnne üle. Sellane ajaveetmine oli nende juures tavaline. Harjumus muutis ta veelgi kallimaks. Läks isegi selleni, et Irene hakkas pidama pärastlõunast aega tarvilikumaks kogu päeva jooksul, sama tarvilikuks kui uni ja söök.

Üks neist inimestest oli ta mees Gerard Merriam, teine — ta mehe lapsee lähedaim sõber Guy Coleman. Nad õppisid koos koolis, olid koos ülikoolis, valisid ühe ja sama karjääri ja hakkasid ühel ja samal ajal advokaatideks. Vaatamata nende maitsete ja iseloomude suurele erinevusele, nad jäid sõpradeks kauaks ajaks. Nad kohtasid Irenet, üksikut tütarlast, kui viimane saabus Indiast, kus suri ta isa. Mõlemad armusid temasse. Võistluses jäid nad ausaks ja jätsid üksteisele täieliku tegutsemise vabaduse. Kurameerimine jätkus Londonis, kuni valik langes Gerardile. Kohates Irenet esikord pärast pulmi, Guy Coleman kummardas ta ees alandlikult, suudles ta kätt ja pakkus ta teenistusse oma ausa ja ustava sõpruse. Tänuelik, paljuütlev pilk ta siniseist terassilmist ja uhke

suuliigutus kinnitasid ta sõnade otsekohesust. Irene silmisse tükkisid pisarad. Ta hoidis Guyd juba varemalt ja kahetses teda oma neitsiliku südamega sellepärast, et sundis teda asjata lootma.

Sellest hetkest alates ta armastas teda kui sõpra ja püüdis toetada vennaalikku sümpaatiat tema ja mehe vahel sai talle suurimaks elu ülesandeks. Ta tegi nende sõprusest enesele kultuse ja oli ise esimeseks ohverdajannaks.

Kuue aasta jooksul nende abielu kestel Guy lõunatas nendega vähemalt kord nädalas. Mida enam edasi, seda tihedamaks muutus nende sõprus ja Guy viibis nende juures ikka sagedamini ja sagedamini. Gerard, loomult sõnakehv, ei avaldanud oma rõõmu, Irene seevastu väljendas seda kahe eest.

Poollebadades tugitoolis ja vaadeldes neid, ta tahtmata nautis neid. Mõlemad olid ilusad. Gerard — kasvult pikk, laiade järskude õlgadega, näis hiigla jõu kehastusena. Guy — veidi saledam, proportsionaalse kehaehitusega, hoidis pead uhkelt püsti oma sirgeil õlgadel; ta oli ilusam Gerardist, kelle näojooned olid jämedapoolsed, silmad ebamäärast värvi ja vurrud punakad ning lühikeseks püगतud. Üks jättis uhke, ägeda inimese mulje, kellele oli omane keltlase tundlikkus, teine — aeglase ja järjekindla, kes kangekaelne etteseatud sihi taotlemises, tagasihoidlik, kuid tugev rohkem väliselt kui tegelikult. Sellased näod viivad sageli eksitusse.

Esimesel hetkel näis, et Guyl oli kergem vallutada naiste südameid. Gerard oli isegi hämmastunud oma edust. Kui ta küsis seda oma naiselt, see tõstis temale oma armastusest leegitsevad silmad ja vastas: „Sellepärast, et sina — oled sina.” Seega tegi ta lõpu mehe kahtlustusile. Võib olla, et temas peituv

Tuleks vaid tali!

varjatud jõud võitiski Irene poolehoidu ja sundis teda mõtlema, et elu raskeil minuteil ta osutub tugevaks kui tulekivi, kuid see teine — pehmeks kui liiv.

Kõnelus vaikus ja kaua keegi ei katkestanud vaikust. Gerard, kes istus Irene kõrval, puhastas piipu, mis oli ummistunud ja ei tahtnud võtta tuld. Guy, pöördudes tule poole, vaatas lakke. Irene kõneles äkki.

— Kuis elavad Hart'id? — küsis ta.

Guy muutis poosi.

— Hart'id? — Nad õitsevad. Olete kuulnud kunagi, et juudi — liiakasuvõtja äri ei õitseks?

Ta häälekõla oli ebaharilikult vali ja see sundis Irenet vaatlema teda tähelepanelikult.

— Nad ei ole ometi mõlemad liiakasuvõtjad, — tähendas Irene.

— Ah, Minna? — Arvatavasti, hästi.

— Mul on väga kahju vaesest tüdrukust, — sõnas Irene. — Tahtsin läheneda talle, kuid ta ei soovi seda. Ma imestan miks?

— Miks tahad sundida teda sõbrustama enesega? — küsis ta mees, tõmmates kordaseatud piipu.

— Mul on tast väga kahju.

— Mulle näib, et ei ole põhjust halestada sääraseid inimesi.

— Ta on väga uhke, te teate, — ütles Guy. Ta oleks võinud tuua tõendusi, kuid piirdus võrdlusega.

— Kuu, Irene, kahvatub päikese valgusel, — sõnas ta — kuid vaevalt see meeldib kuule.

— Te räägite rumalusi, — ütles Irene rahulikult. Gerard puhkes naerma.

— Olen väga rõõmus, et ta ei ole sinuga ühel nõul selles asjas. Ma ei tahaks näha oma majas juute.

Irene kohmetus.

— Sa ei tohi ometi etteheita tütarlapsel seda, et ta on juuditär?

— Ei, muidugi mitte, kallis, — vastas Gerard hoopis teisel toonil. — Tegin lihtsalt nalja.

Irene astus ta juure selja tagant ja pani käed ta õlgele.

— Andesta mulle, armas, — ütles ta.

Gerard noogutas peaga ja patsutas suuremeelselt ta kätt, seepeale, nihutades tooli eemale laua äärest, tõusis ta ja ringutas.

— Lähen suitsetamistuppa. Võite tulla sinna, kui olete lõpetanud oma vaeluse.

Tema lahkudes, Irene istus ta kohale.

— See tüdruk tundub nii üksikuna. Seepärast ta huvitabki mind.

Guy süütas sigari ja vastas midagi ebamäärast. Irene märkas ükskõiksust ta hääles ja otsustas, et see kõneaine ei huvita teda.

Järgnes kestev vaikus.

— Mis on teiega, Guy? — küsis ta lõppeks.

— Aga mis siis?

— Teie ei ole nagu tujus. Arvatavasti olete üle töötanud, vajate puhkust. Miks ei peaks teie sõitma homme Gerardiga Westonite poole kalale?

— Gerard ei ole kutsunud mind.

— Nagu oleks seda vaja? Ma ütlen talle lihtsalt, et te sõidate.

— Ah, ei! — naeris Guy. — Sellega mind ei ravi. Ma ei ole väsinud. Olen tugev kui hobune. Kui tahate teada põhjust, siis ütlen teile. Mul tuli meele, et sellest on täpselt kuus aastat, kui nägin teid esikord pärast teie pulmi.

Irene vaatas mõtisklevalt tulle ja naeratas.

— Ent mina mõtlesin parajasti, kui õnnelikult on möödunud need kuus aastat ja kui rahulikult ja hubaselt kolmekesi koos oleme veetnud õhtuid. Võib olla ajatlesin liig egoistliselt.

Ta mõistis, mis Irene arvas ja tõttas teda veenma vastupidises.

— Te teate hästi, et see oli õnnelikuim aeg mu elus, — ütles ta. — Kus veel võiksin leida seda, mis leidisin siin?

— Olen sageli mõelnud, et oleks parem teile, kui kohtaksite hea naise, kes suudaks anda teile rohkem, — ütles Irene väikese hirmuga.

— Ärge kõnelege nii, Reeni, — hüüdis ta tuliselt, visates sigari kaminasse. — Mida rohkem vaatan teisi naisi, seda suurem on meeleheide. Säärane on arvatavasti mu saatatus. Inimesed püüdsid mind panna naima juba mitu korda. Võib — olla lõpetan sellega, et abiellun huupi. Olen hull, Reeni, tean seda. Kuid mis teha, — ma ei ole erak. Tean, kuidas see kõik tuleb — esialgu tunnete torm, ent siis tühjus. Siis tulen jälle siia, istun samas toas ja imestan, vaadeldes teid, kuidas võisin mõelda teisest. Olete mu ära hellitanud, Irene. Ei ole kohanud naist, kes oleks väärt teie kingi puhastama. Inimene, kes kummardab päikest, ei saa kummardada tuld.

— Kuid ta võib end soendada tule juures, — vastas Irene naerdes.

— Ja. Kuni see põleb. Kuid ta kustub ja peab alatasa süütama uut. Ent päike on igavene.

Irene oli harjunud sellega, et Guy liialdas kõike. Nagu iga naine, ta armastas, et temast oldi vaimustatud. See täiendas Gerardi suhteid temaga, kes oli nii kitsi kiitustes ja tagasihoidlik oma tunnete avalduses. Guy tuline sõprus meeldis talle. Ta teadis, et Guy ei olnud sarnane, kes armastab teda täna ja unustab homme. Ta ei kahelnud hetkegi selles, et oli vallutanud ta südame eluksajaks. Ühtlasi oli Guy liig jaunis, et lubada endale vähematki lugupidamatust ta vastu. Kuid tänase pu-

hangu taga peitus nähtavasti mingi eriline põhjus.

— Olen väga piiratud olend, mu armas Guy, — ütles ta kiirelt. — Andestan teile te liialdamise. Ent teate, kui sügavalt tunnen huvi teie saatuse vastu, iga teie äpardus ei saa mind mitte kurvastada — ja Gerardi. — Vaat, mis tahtsin öelda. Olgu mis tahes, mul on kurb.

Ei saanud delikaatsemalt avaldada kaastunnet, kui tegi seda Irene oma pilguga ja häälega. Kuid on hetkeid, kus kaastunne painab. Guy vaikis sekundi, muutis siis poosi, viskas pea tagasi ja hakkas keerutama oma tihedaid vurre.

— Olete väga armas ja hea, Reeni, — sõnas ta. — Kuid ütlen teile üldiselt tundud tõe — ei tohi näida saamatuna. Vihkan sellaseid inimesi, kes igavesti nukrustavad ja otsivad naise kaastunnet. See ei ole kohane mehele.

Ta tõusis, sirutas käed ja haartes Irene käed, tõstis ta üles tugi-toolist.

— Vaat. Ärge ärrituge. Kõik möödub iseendast. Kinnitan teile. Läheme Gerardi juure!

Gerardi suitsetamistuba sarnles nii raamatukogule kui arsenaalile ja sobis pigemini maaelanikule kui pealinna advokaadile.

Gerard istus, kummardudes üle madala lauakese, millel seisis veeklaas, ja pilutades silmi piibusuitsust, harutas sõlmesid õngenööri.

Nähes tuppa astuvat naist ja sõpra, ta noogutas neile peaga. Irene astus kirjutuslaua juure, et midagi üles tähendada.

Jutt läks kalastamisele. Westonil oli neil päivil korda läinud maha lasta kahenaelalise tähniku. Sõbrad harutasid küsimust, kas õnnestub Gerardile see. Seepeale kõneldi söötadest. Gerard oli selles suhtes väga teadlik. Irene, lõpetades sedeli, võttis raa-

matu, tundes end võhikuna selles vestluses. Ta sallis Gerardi jahihar- rastust, kuid ei tunnud ise huvi selle vastu. Ta ei saanud haavata kedagi teadlikult. Talle näis, et niigi oli küllalt kannatusi maailmas.

Ta rõõmustas, kui jutt pööris tei- sele teemile ja nihutas tooli tulele lähemale. Kuid Guy, vaadates kella, asus lahkuma. Irene protesteeris.

— Nii vara? Kell ei ole veel kümme.

— Ta hääles tundus pettumust. Ge- rard palus teda ka jääda, kuid Guy ütles, et teda ootab töö, millega ta ei ole jõudnud veel küllalt tutvuda. Nad saatsid teda ja kui ta oli läinud, hak- kasid kõnelema temast, nagu tegid seda sageli. Irene idealiseeris oma meest ja jumaldas teda. Ta tundes Guy vastu olid vasturääkivad ja vä- ga keerulised. Guy minevik, elukom- bed ja iseloomu püsimatust kutsusid Irenes esile tungi hoolitseda ta eest. Ta löi läbi varajases noorpõlves väi- kese varanduse, mille oli saanud pä- randusena. Ta raiskas suuri sum- masid briljantidele, milliseid kinkis näitlejannadele, elas laialt, kuid tegi rohkem head, vaatamata oma kerge- meelsusele, kui paljud heasüdamlised inimesed. Isegi praegu, elades advokaadi väiksest sissetulekust, ta ei muutunud kokkuhoidlikumaks, vaa- tamata sagedasile etteheiteile Irene poolt. Sel juhul Irene tegutses, olles

täiesti teadlik oma üleolekust; kuid Guys oli niipalju lihtsüdamlisust, oli sellane tagavara tagasihoidlikkust, et tahtmata manas esile austuse ja sümpaatia enese vastu.

Ta iseloomu vastandid meeldisid isegi Irenele.

Olles osav tulistele ja ägedatele kõnedele, ta omas peale selle veel tu- geva kirjanduslise maitse. Tal oli tõsise inimese kuulsus, mida tõestas tema poolt kirjutatud poeem, mis väljendas kristallset külmust. Teiselt poolt ta advokaadi edu põhjenes pea- miselt haaraval kõneosavusel.

— Sa piinled täna kõigi pärast, — ütles lõppeks Gerard. — Esiteks ärritas sind Israel Hart'i tütar, nüüd Guy. Millest on tingitud sarnane alt- ruismi hoog?

— Mul on kõik, mis elu võib anda ja ma tahaksin, et teistel oleks samuti. Guyga ei ole kõik korras.

— See on ikka nii. Ei või ometi, inimene, kes omab Ajaksi tempera- menti, oodata, et ta elu mööduks li- bedasti.

— Ta sõbrad võivad aidata teda, — ütles Irene.

— Mu kallis, hea Reeni, — sõnas Gerard, harutades viimast õngenöö- ri ja kerides teda ettevaatlikult kok- ku, — meie tuliseim palve peab ole- ma „Päästa meid, Jumal, me sõp- radest.”

(Järgneb.)

Juhtum Genfi järvel.

Stefan Zweig.

1918. a. suvisel ööl, väikese Šveitsi linnakese Villneri läheduses, kalur, kes sõitis paadiga mööda Genfi järve, märkas vee peal mingit kum- malist eset. Lähenedes ta silmas viletsat palkidest kokkulöödud parve; temal lebav alasti inimene püüdis

laua abil, mis täitis tal möla aset, edasi sõuda. Hämmastunud kala- mees sõitis parve juure, aitas õn- netu paati, kattis ta kuidagi võrku- dega ja katsus alustada juttu paadi nurka pagenud, külmast lõdiseva ini- mesega. See vastas aga arusaamatul

keelel, mille ükski sõna ei olnud sarnane kohalikule kõnemurdele. Kalur ei teinud enam katsset kõneleda, kogus oma võrgud ja hakkas mõlade suurte löökidega kaldale söudma.

Sedamööda, kui koidukiirtes selgusid kaldakontuurid, läks valgemaks ka alasti inimese nägu. Lapselik naeratus tungis läbi sasis habeme, mis kattis ta laia suud; ta sirutas käe; poolküsivalt, poolveenvalt pomises ta mingisuguse sõna, midagi „Venemaa” taolist. Paadi lähenedes kaldale, ta hää muutus rõõmsamaks ja kindlamaks.

Paat löikas kaldasse, kus kaluri naine ja tütar juba ootasid saaki; nähes võrku mähitud alasti inimest, nad pagesid kiljatades kaugele, nagu kord Nausikaa teenijad. Alles aegamööda, meelitatud ligi kummalisest sõnumist, kogunesid kaldale mehed külast, tähtsa korralvuriga eesotsas. Sõjaaja rikkalikud kogemused ja arvutud eeskirjutised sundisid viimast arvama, et tal on tegemist põgenikuga, kes ujus sinna Prantsusmaa kaldalt. Kuid ta uurimused alasti inimese suhtes (kellele vahepeal soetati kuub ja püksid) ei leidnud rahuldust, ta ei saanud teada midagi, peale korduva, ikka enam ebakindla ja ara, küsimuse, „Venemaa, Venemaa?” Veidi pahandunud ebaõnnestunud pärimiste üle, korralvur käskis võrast enesele järgneda liigutusega, milles polnud ühtki kahtlust; ümbritsetud kaldale valgunud noortest, märg ja paljajalu, lotendavas riietuses, mees saadeti vallavalitsusse ja pandi seal luku taha. Ta ei pannud vastu, ei öelnud sõnagi; vaid ta heledad silmad tumenesid meehehitest ja laiad õlad tõmbusid küüru, nagu oodates lööki.

Vahepeal levines teade võrgus püütud inimesest lähemate võõraste majadeni ja tundes rõõmu ootama-

tust meelelahutusest daamid ja mehed ruttasid vaatama metslast. Üks daamidest pakkus talle kompvekke, millised ta asetas kõrvale ahvi umbusklikkusega; keegi tegi fotograafilise ülevõtte, — kõik vestlesid käärikalt ja rõõmsalt ümberringi. Ühe võõrastemaja valitseja, kes oli kaua elanud väljamaal ja valdas paljuid keeli, pööris lõplikult heidutatud tundmatu poole saksa, itaalia, inglise ja lõppeks vene keeles. Vaevalt oli öeldud esimene venekeelne sõna, kui võõras värahtus ja ta hääsüdamlike näole levines ilmatu lai naeratus. Äkki hakkas ta jutustama oma lugu kindlalt ja avameelselt. See oli pikk ja katkendline; kõik ei olnud temas arusaadav juhulikule tõlgile. Vaat milline oli üldjoontes selle inimese saatus.

Ta võitles Venemaal; ühel ilusal päeval aeti ta ühes tuhandete teistega vagunisse, milles veeti kuhugile väga kaugele; seepeale istus laevale, millel sõitis veel kaugemale ... ja oli nii kuum, et luud, nagu ta väljendas, keesid kehas. Kusagil, lõppeks, neid lasti välja laevast ja saadeti edasi, jällegi vaguneis; siis tungisid nad mingisugusele künkale peale; mis oli edasi, ta ei mäletavat, sest kohe alu sattus kuul talle jalga. Kuulajaile, kellele valitseja tõlkis põgeniku kõne, sai selgeks, et ta oli olnud ühes vene divisjoni koosseisus, millised saadeti läbi Siberi ja Vladivostoki prantsuse frondile ja kel tuli läbi sõita pool maailma enne, kui jõudsid päralt. Ühes kaastundega tärkas neis uudishimu. Mis sundis õnnetut ette võtma ebaharilikku pagemist? Heasüdamlike ja ühtlasi kavala muhelusega venelane jutustas meeleldi sellest, kuidas, vaevalt — vaevalt paranedes, ta päris sanitaridelt, kus asub Venemaa; need osutasid talle sihi, ja ta pidas meeles tee päikese ja tähtede järgi; lõppeks pages ja, peites end

Uisuakrobaadid Howard Nichlson ja Hilda Ruckert St. Moritzi jääväljal

päeval vahisõdurite eest küünides, jätkas öösel rändu.

Kümme päeva võttis, enne kui jõudis selle järveni, toites end armuandeist — leivast ja puuviljast. Ta seletused muutusid katkendlisemaks. Olles sündinud Baikali järve ääres, ta arvas nähtavasti, et teiselpool kaldal, mille kontuure seiras eila õhtul, peab olema Venemaa. Ta varastas mingist onnist kaks palki ja, lebades kõhul, mõlat asendava laua abil ujus kaugele järvele, kust ta leidiski kalur.

Ebakindel küsimus, kas ta jõuab homme koju, lõpetas ta jutustise; vaevalt said need sõnad tõlgitud, kui kostis vali naer, mis kiiresti vaheldus kuumeima kaastundega. Igaüks lähedalviibijaist surus põgenikule, kes vaatas aralt ja haledalt ringi, mõned rahad või kassatähed pihku.

Vahepeal tuli telefoniline järelpärimine politseivalitsusest Montris, kus kerge vaevaga seati kokku protokoll juhtumi üle. Asi ei küüninud vaid juhusliku tõlgi teadmisteni; lääne elanikud puutusid kokku selle inimese uskumatu harimatusega, kes teadis vaid oma nime — Boris ja võis anda ebamääraseid andmeid oma koduküla kohta. Ta nimetas end vürst Meštšerski pärisorjaks (ta väljendas just nii, olgugi, et pärisorjus on muudetud juba terve sajand tagasi) ja võis vaid öelda, et elab naise ja kolme lapsega viiekümne versta kaugusel suurest järvest. Kuni otsustus ta saatuse, ta seisis vaidlejate keskel, vahtides nüri pilguga maha. Ühed soovitasid teda saata saatkonda Bernis, teised kartsid, et sel juhul ta saadetakse tagasi Prantsusmaale; kordnik ei suutnud otsustada, kas tuleb vaadata temale kui väejooksikule või kui lihtsale dokumentideta muulasele; kirjutaja teatas juba varakult, et vald ei taha teda toita ega katta. Prantslane oli pahane, miks nii toi-

mitakse haletsemisväärse väejooksikuga; peab ta panema tööle või saatma kodumaale. Kaks daami vaidlesid talle erutatult vastu, veendes, et ta ei ole süüdi oma õnnetuses, et see on kuritegu — saata inimest võõrsile. Juba ähvardas tulla poliitiline tüli, kui ootamatult üks vana taanlane segas end energiliselt kõnelusse ja tegi ettepaneku tasuda selle inimese nädalise ülalpidamise sel põhjusel, et politsei jõuaks vahepeal saatkonnaga mingile kokkuleppele. Ootamatu lahendis rahuldab ametnikke kui ka eraisikuid.

Vaieluse ajal, mis muutus ikka ägedamaks ja ägedamaks, põgenik tõstis silmad ja vaatas aineti valitseja huultele, kes oli ainus inimene, kellelt võis saada andmeid oma edaspidise saatuse üle. Ta aimas tuhmilt erutust, mis tekitas ta sealolek ja kui jutt lõppes, ta pööris saabunud vaikus silmad paluva pilguga valitseja poole, pannes käed kokku kui naine jumalakuju ees. Selles liigutuses peituv palve liigutas kõiki. Valitseja rahustas lahkelt venelast, öeldes, et tal ei ole karta midagi, et ta on seal julge ja et lähemaiks päeviks on talle kindlustatud ülalpidamine võõrastemajas. Venelane tahtis tal suudelda kätt, kuid see tõmbas käe kiirelt ära. Siis näitas ta naabermajale — väikesele võõrastemajale, kus talle antakse peavarju ja toitu ja lohutades teda veel kord, jättis ta lahkelt jumalaga ja läks oma hotelli.

Silmi pöörmata vaatas põgenik valitsejale järgi ja mida enam see kaugenes, seda süngemaks muutus ta vaevalt rõõmsaks muutunud nägu. Läbitungiva pilguga jälgis ta teda, kuni see ladus künkal asuvasse hotelli; ta ei pannud tähele teda ümbritsevaid inimesi, kes imetlesid ta välimust ja naersid ta üle. Kui keegi, puudutades teda kaastundlikult, osutas võõrastemajale, ta läks

sinna, küüru vajunult, pea norus. Talle avati uks söögituppa. Ta istus laua taha, kuhu tüdruk asetasklaasi veega ja istus seal liikumatult kogu hommiku sünge näoga. Küla lapsed jooksid vahetpidamata akna juure, naersid ja karjusid midagi, kuid ta ei tõstnud pead. Sisseastujad vaatsid teda uudishimulikult, kuid ta jäi istuma, silmad kiindunud lauale, küürus, sünge ja heidutatud. Kui lõunapaiku parv inimesi täitis toa naeruga ja õhus lendasid sajad talle arusamatuid sõnu — ta tundis sarnase hirmuga oma üksildust — tummi ja kurt keset seda kogumist, — et vaevalt suutis väriseva käega viia supilusika suu juure. Äkki raske pisarveeres ta põske mööda alla ja langes lauale. Ta vaatas kokkunult ümber. Teised märkasid seda ja vaikisid. Tal hakkas häbi: ikka madalamale mustale puule langes ta raske sasis pea.

Nii istus ta õhtuni. Inimesed tulid ja läksid. Ta ei pannud neid tähele ja need ei vaadanud teda.

Varjuna istus ta ahju varjus, lastes käed raskelt lauale. Kõik unustasid ta ja keegi ei märganud, kui videvikus ta äkki tõusis ja nürilt kulloom sammus hotelli poole. Tunni ja teise seisis ta ukse ees, hoides aupaklikult käes mütsi, silmi tõstmata kellegi. Lõppeks üks teenreid, märgates ebamäärast kogu, mis seisis kui must liikumatu puutüvi, mis kasvavanu walgustatud hotelliukse ees mulda, — kutsus valitseja.

— Mis sa tahad, Boris? — küsis valitseja lahkelt.

— Palun vabandust, — pomises põgenik. — Tahtsin ainult küsida ... pääsen ma koju?

Valitseja puhkes naerma:

— Aga muidugi, Boris, võid sõita koju.

— Homme?

Valitseja läks tõsiseks. Niipalju

palvet oli põgeniku hääles, et naeratus kadus kaaskõneleja näolt.

— Ei, Boris... Mitte kohe. Siis kui lõpeb sõda.

— Aga millal? Millal ta lõpeb?

— Ainult Jumal teab. Meie, inimesed, ei tea seda.

— Aga varem? Varem ei saa lahkuda?

— Ei, Boris.

— On see väga kaugel?

— Ja.

— Mitme päeva tee?

— Mitme päeva.

— Ma lähen siiski, härra. Olen tugev. Ei väsi.

— Boris, ei tohi minna. Sest on olemas piir!

— Piir? — kordas ta nüridalt. See sõna oli talle võõras.

Siis vastas ta hämmastava kangekaelsusega:

— Ma ujun üle!

Valitseja naeratas uuesti; kuid tal oli siiski vaesekest kahju. Ta vastas lahkelt:

— Ei, Boris, midagi ei tule välja. Piir — see tähendab võõrast maad. Inimesed ei lase sind läbi.

— Kuid ma ei tapa ju neid! Vis-kasin ära oma vintpüssi. Miks nad ei lase siis mind naise juure, kui ma neid palun Issanda nimel?

Valitseja muutus ikka tõsisemaks. Kurbus täitis ta südant.

— Ei, — ütles ta. — Nad ei lase sind läbi, Boris.

— Mis pean siis peale hakkama, isand? Ma ei või ometi jääda siia. Inimesed ei mõista mind siin ja mina ei mõista neid.

— Õpid seda, Boris.

— Ei, härra. — Ta pea laskus madalale. — Ma ei oska õppida. Võin vaid töötada põllul, rohkem ma ei oska midagi. Mis teen siin? Tahan koju. Näidake mulle teed.

— Praegu ei ole sinna teed, Boris.

— Kuid nad ei saa ju mulle keelata minna naise ja laste juure! Ma ei ole ju enam sõdur.

— Nad võivad seda, Boris.

— Aga tsaar? — küsis ta äkki.

— Tsaari ei ole enam, Boris. Inimesed kukutasid ta.

— Ei ole enam tsaari? — Ta tardus. — Tähendab, ma ei pääse koju? — ütles ta väsinult.

— Praegu — ei. Tuleb oodata, Boris.

— Kaua?

— Ei tea.

Ikka süngemaks muutus ta nägu pimeduses.

— Ootasin niikaua. Ei või enam oodata. Näidake teed. Katsun siiski.

— Teed ei ole, Boris. Sind tabatakse piiril. Leiame sulle tööd.

— Inimesed ei mõista mind siin ja mina ei mõista neid — kordas ta kangekaelselt. — Ma ei saa siin elada. Aita mind, isand.

— Ma ei ole võimas, Boris.

— Aita, Kristuse nimel, isand! Aita mind, ma ei suuda enam.

— Ei, Boris. Praegu ei saa ükski inimene aidata teist.

Nad seisid vaikides üksteise vastus. Boris surus mütsi peos.

— Miks toodi mind siis välja kodust? Nad ütlesid, et pean kaitsma tsaari ja isamaad. Kuid Venemaa on

kaugel, ja tsaari ... mis tegid nad temaga?

— Kukutasid.

— Kukutasid, — kordas ta mõtteult. — Mis pean siis tegema nüüd, isand? Pean pääsema koju. Lapsed nutavad, kutsuvad mind. Ma ei saa elada siin! Aita mind, isand, aita!

— Ei saa, Boris.

— Ja keegi ei saa aidata?

— Praegu mitte keegi.

Venelane laskis pea ikka rohkem norgu; äkki, tumedalt pomisedes: — Tänu, isand, — ta pööris ümber ja läks.

Aeglaselt läks ta mööda teed. Valitseja vaatas talle kaua järgi, inestades, et too ei läinud võõrastemajja, vaid järve poole. Ta ohkas sügavalt ja läks oma töö juure hotelli.

*

Juhus tahtis, et sama kalur järgmisel hommikul leidis uppunu alasti laiba. Venelane hoolikalt oli kaldal pannud kokku kingitud püksid, mütsi ja kuue ja läks järve tagasi samuti, kui ennist ilmus temast.

Juhtumi üle seati kokku protokoll ja et ei tuntud võõra nime, siis asetati hauale lihtne puurist, — üks neid tundmata saatuse tagasihoidlike mälestissambaid, millistega on kaetud praegu kogu Euroopa veerest veereni.

Anekdoote.

Muusika abielus.

Abielu (seaduslik-seotud) on osalt harmooniline, osalt disharmooniline helimaal, millel pruudipõli eelmänguks (Präludium), mis lõpeb marsiga ehk galopiga perekonnaseisuametisse. Mesinädalad on meloodiline dolce. Sumbutav pedaal asendatakse siin juures abielumehe õrnade käesurumistega. Vahepeal katkestatakse dolce't staccati'ga (suudlushelid).

Kui peale pikemat ehk lühemat abielu naine soovib omale uue kübara ehk kleidi, millist mees ei taha osta, siis tuleb esile capricioso. Annab mees järele, siis järgneb skerzo, vastasel korral seguneb capricioso intermezzo'ga — selgesti erineva heliga, mille juhtijaks osutub enamalt jaolt naine. Lahkakkorde lahendatakse kunstiliselt (pisaratega naise poolt).

Finaal astub esile siis, kui mees

haarab äraminekuks mütsi ja kepi. Mahajääv naine lisab juure nuuksuvale ritardando'le veel tremolo ja trilleri, kuni lõpuks rahustub. Siis on paus. Tuleb mees õhtul koju, algab naine uue kontserdi peapesu näol, mida nimetatakse kammermuusikaks.

Auto ja naine.

Naine on pühik kirikus, ingel tänaval, saatan kodus. Auto on pühik kataloogis, ingel proovisõidul, saatan maanteel. Ära lase pimestada end sõiduki uuest lakist. Abiellutakse naisega, ent mitte tema kleidiga.

Tahad sa maksta kätte mehele, saada talle ühe ilusa naise. Tahad sa maksta kätte meesõitjale, saada temale lakitud sõiduki.

Söö kala, kuni ta on värske. Pane abiellu omad tütreid, seni kui nad veel noored. Müü oma auto, kuni ta veel sõidetav.

Kaks ilusat päeva sinu elus: päev, mil ostad omale sõiduki ja päev, mil sa ta jälle müüd.

Abielurahvas.

Emil vaatleb oma abikaasat ja ütleb:

„Kord omasid uhke paabulinnu edevuse, selle õigustatu ja vajalise edevuse, mis loob iluduse, — nüüd selle vastu.”

„Kord rääkisid kõrvumeelitava häälega, nagu ööbik, — nüüd selle vastu — — !”

„Kord olid meeldiv vaadata, armas kui kenam kolibri, nüüd selle vastu — — !”

Naine aga vastab kohe: „Seda võrt kui näilikkus ei peta, ongi sul üks lind — !”

„Jah”, vastab Emil tähendusrikka käelügitusega, — ü k s k a t k u t u d !”

Arusaamatus.

Perenaine toob hommikul oma üürnikule kohvi. See liigutab suhkurt

lusikaga ümber. Seal ütleb perenaine, vaadates välja aknast: „Näib olevat vihma moodi!” — „Aga lõhnab siiski natuke kohvi järgi!” vastab üürnik.

Bernbaum peab tunnistama õigeks kohtu ees jahirelva, mille varastas tema isandalt.

„Tunnete teie seda relva?” küsib kohtunik.

„Kas ma teda tunnen?” härra kohtunik, „tundsind teda juba siis, kui ta oli veel üsna väike püstol.”

„Kuule, vanamees, kui meie homme võidame suure loosi, tabab mind küll rabandus.”

„Seda õnne soovin sulle kõigest südamest.”

Kuude sünd.

Meil tarvitavad kuude nimetused põlvnevad teatavasti ladinakeelset. Varem, kuni 2. sajandini enne Kristust, roomlased jaotasid aasta kümneks kuuks. Esimene kuu oli märts, viimane detsember. Hiljem kuningas Numa Pompilius lisas juure jaanuari ja veebruari, kus juures nüüd aasta algas jaanuariga.

Nad nimetasid kuid peaaesjalikult jumalate või kuulsate meeste nimega, ehk andsid kuule arvu tema järjekorra järgi.

Esimest kuud aastast nimetati Januse, kõige-alguse-jumala järgi. Sellele kõige-alguse-jumalale pühendati varem päeva algus, kuu esimene päev ja esimene kuu Rooma kiriku aastast (ianuarius).

Teise kuu nimi, veebruar, tähendab niipalju kui puhastuskuud, sest sel kuul roomlased pühitsesid februar, puhastus- ehk lunastuspüha.

Märtsikuud nimetati sõjajumala Marsi järgi. Marssi austati kui Roo-

ma asutajate, Romuluse ja Remuse, isa.

Aprill, ladinakeeles „aprilis” tuleb sõnast „aperire”, s. o. avama, sest kevadkuu avab pungad ja õied.

Maikuu, ladinakeeles „maius”, oli pühendatud kasvujumalannale Majale.

Juuni, ladinakeeles „iunius”, nimetati Rooma esimese konsuli L. Junius Brutuse järgi.

Juuli, ladinakeeles „iulius”, oli vana jaotuse juures viies kuu, see-

pärast nimetati teda quintilis’eks. Aastal 45. enne Kristust nimetati ta ümber Julius Cäsari auks, kes oli sündinud sel kuul.

Ka augustikuud nimetati varemalt sextilis’eks, kuni ta 8. aastal enne Kristust sai oma praeguse nime Rooma keisrilt Augustuselt, kes saavutanud sel kuul suurimad võidud.

September, oktoober, november ja detsember omavad veel vana arvamise järgi nimeks seitsmes, kaheksas, üheksas ja kümnes.

Kodumaa tööstus ja kaubandus.

Ringkäik mööblitööstus „Venus’es“.

Juba 10 aastat teotseb Tallinnas edukalt mööblitööstus „Venus”, väljakujunedes selle aja jooksul üheks suurimaks omal alal.

Tegevust algas 1920. a. omanik üksinda väikeses ruumis Jakobsoni t., kust aga tööstuse suurenemise tõttu lahkus, ning praegu asub ta Magasini tn. 3-b, omas majas.

Tööstuse algpäevil tulid tarvilikud riidematerjalid osta kohalikkudelt äridelt, makstes kallimat hinda, ja olles seotud kohapeal leiduvate mustritega.

Et sellest pahest vabaneda, asus tööstuse omanik otsekoheesse ühendusse parimate välismaa mööbli- ning madratsiriiete vabrikutega (kuna kodumaal sarnane tööstus puudub), mis ei jätnud otsekohest mõju avaldamata, võimaldades tõsta tööväärtust tunduvalt, ning ühtlasi alandada valmistoodete hindu. Prae-

gu teotseb tööstus elujõuliselt, valmistades mitte üksi pehmet, vaid ka puu mööblit ladusse kui ka tellimiste peale, parimate kodu- ja välismaade mudelite järgi, tööstuse omaniku otsekoheisel juhtimisel ja järelevalvel. Ladus on alaliselt suur väljavalik valmistooteid, kui ka uusimate mustritega mööbli riideid. Et oma tööstuse tooteid laiematele hulkadele kättesaadavamaks teha, avatakse veebruarist mööbliäri Narva mnt. 19, kus kõrvuti valmistoodete müügiga on ka uute tellimiste, kui ka paranduste vastuvõtt.

Mitte ainult eraisikute poolehoidu pole võitnud tööstus oma möödukate hindadega, ning soliidsete ja maitsekate tööstussaadustega, vaid ka riiklistes ja ühiskondlistes asutistes on leidnud väärilise hinnangu, mille tulemuseks on tööstuse ülekülvamine tellimistega.

Eeskujulik pesumaja ja keemiline puhastus „GIGIENA“

Narva mnt. 6 a, Hollandi tän. 12, omas majas.
Telefon 308-50. Asutatud 1910 a.

Kuidas puhastatakse ja pestakse tüllist eeriideid ja kardinaid.

(Järg.)

Lõpetades eelmises osas kirjeldatud käsitusviisi, eraldatakse täiesti kuivad eesriided paarikaupa ja üksikult. Siis keedetakse tärklis, valatakse suure, laia anumasse, kastetakse kõik eesriided sisse (siis saab nad ühtlaseks) ja võetakse välja, kusjuures on tarvis raputada, muidu

jääb muster n. n. „pimedaks.“ Peale selle tõmmatakse raamile, kinnitades nõõpnõelaga iga sämbu. Olles kuivanud, võetakse raamilt ja triigitakse kuuma rauaga, niisutades sämbud kergelt soojaveelapiga ja eesriided on kui uued.

Aleksander Zipp.

KUNST-FOTOGRAAFIA ATELJEE.
NÕMME, JAAMA TÄN. 1.

Kunstvääruslikud portreede ülesvõtted ja suurendused kõikides suurustes ja kunstkooperimise ilmetes. — Ilusamad ülesvõtted kodus ja vabas õhus. Maalimine: õli-, akvarell-, pastell- jne.

D. Dubas.

ROHUKAUPLUS TEENRI 4,
Café MARCELLE'i kõrval

soovitab suures valikus ja parimas hea-
duses: lokikääre, lokilampe, juuksevärve,
kulmuvärve -tushu, -stifte, peaharju,
massashi harju, maniküürriistu, -kä-re,
-tangisid ja kohaikke lõhnaõlisid.

ILO Nr. 1 (4) SISU:

1. Iludusvõistlus.
2. Head uut aastat! — M. Niilus, V. Kask, H. Laur, A. Esperk.
3. Ilusa naise hingeelu — dr. E. Kirschenberg.
4. Miss Universum.
5. Surmahirm — Knut Hamsun.
6. Alasti inimeste saarelt.
7. Petlikud silmad — Piibeleht.
8. Erootika tähtsus abielus — dr. van de Welde.
9. Kompositsioon — Grineff.
10. Lilian Loring.
12. Valse Triste.
13. Õudsete jumalate linnas — Ed. Riismann.
14. Julm Kali — F. Kask.
15. Miss Barkeri teemant.
16. Teokaid naisi.
17. Aforisme — dr. van de Welde.
18. Mees, kes ei saanud kõnelda — A. Averčenko.
19. Irene Mirriam — W. Lock.
20. Tuleks vaid tali!
21. Juhtum Genfi järvel — St. Zveig.
22. Anekdoote.

Ajakirja „ILO“ 1929. aastakäik.

Võrdlematult suurepärase lugemisvara.

Valitud sisu — nimekaimad autorid.

Artikleid:

1. Tänapäevane usk ja kõlblus — Th. Tallmeister.
2. Uusi puhanguid kunstielus — R. Kangro-Pool.
3. Ilus naine aegade valitsejana — Dr. Tornius.
4. Naise ja mehe ideaalid armastuses.
5. Tuimad inimesed näitelaval — H. Vellner.
6. Goethe ja sport.
7. Inimkonna sõber.
8. Kirjanduslik juubilar — M. Jürman.
9. Rahvusliku kultuurloomingu eksiteed — R. Kangro-Pool.
10. Suurvaimude hingelisest rikkeist.
11. Naised iludusvõistlustel.
12. Tallinna vanade tornide võlu — M. Ehrenvert.
13. A. Strindberg — „Sinises tornis.“
14. „Seaduslik armuke“ arvustustules — H. Barbusse, Roda Roda j. t.
15. Kas uskuda hingede rändamise? — H. Kahlenberg.
16. Kalevipoja seikluste jälgi — A. Liiv.
17. Naine juhtumisrikkal kujunemise rännakul — M. T.
18. Elurõõm ja tervis — Dr. G. Z.
19. Tants vabas õhus — Dr. V. B.

Ink kirjandust:

1. Elu hääl — Knut Hamsun.
2. Ammu möödunud juhtum — John Galsworthy.
3. Kolm kuradit — Ch. Baudelaire.
4. Liig ilus unelm — H. Barbusse.
5. Tänav ja majanumber — Fr. Molnar.
6. Nataša — A. Tolstol.
7. Valged jõulud — E. Verhaeren.
8. Raudteeõnnetus — Th. Mann.
9. Suvine novell — St. Zweig.
10. Pulmad — M. Soštsenko.

Vesteid, följetone:

1. Meie vaimud — Trubaduur.
2. Vestlus Eduard Vildega.
3. Talent — A. Valgma.
4. „Feischneri“ klatsiklubis — Paburitski.

Reisikirju:

1. Päevi Vahemere kaldail.

Ringvaateid ja arvustisi:

1. Kroonitud „Looduse“ lapsed.
2. Kunsti „luukambris.“
3. Vennalik Arvi Järventaus.
4. Alasti naine „Estonia“ teatrilaval.
5. Kunsti paraadilt.
6. Ringvaateid ja märkmeid.
7. Eesti foto.
8. Kunstnik Adamson — Eric.
9. Väinö Aaltonen.

Mälestiskirju, juubeleid:

1. Janis Rainis †.
2. Knut Hamsun 70 a.
3. A. Bourdelle †.

Kaubandus-tööstust:

1. Ringkäik savitööstuses „Savis.“
2. Naised töösturitena.

Moodi:

1. Millesse riietuda?

Anekdoote.

Pilte: igas numbris.

Eesti kunsti: Adamsoni, Areni, Bergmanni, Janseni, Kase, Koordi, Mäe, Sannamehe, Veeberi ja Viiralti töid.

Illustratsioonid: F. Kaselt.

Soome kunsti: V. Aaltose skulptuure.

Fotosid — kodu- ja välismailt.

Aastakäigu komplekte on veel saadaval väga soodsa hinnaga —

ainult 75 senti aastakäik.

Tellige viivitamata see suurepärase lugemisvara. Kes saadab komplekti hinna rahas või postmarkides, saadetakse komplekt postikuludeta koju kätte. Aadr.: Tallinn, V. Karja tn. 1 — postk. 135.

Vastutav toimetaja ja väljaandja: Joh. Järv.

O.-ü. „Vaba Maa“ trükk, Tallinnas, 1930.

Rõõmustav uudis kõigile
lugedaoskajaile!

Uus väärtuslik jutuajakiri

Uudisjutud

Kaks numbert ilmunud. Vägey sisu.

Kaks suurt romaani.

Maailma kuulsaim romaan
KNUT HAMSUN'I

Maa õnnistus,

mis terves maailmas äratanud võrdlematult
suurt tähepanu. — — Ameerika kriminaal-
seiklusromaan PÄRLITE LAEV. Hulk vai-
mustavaid jutte ja algupäraseid vesteid.

Kõikide otsus UUDISJUTUDE kohta on:
PARIM JA KAUNIM JUTUAJAKIRI EESTIS.

NÕUDKE AJALEHTEDE müügikohtadest.
Lugege ja Teie tellite kohe. Heal paberil,
16 lehek., hind ainult 10 senti.

Toimetus ja talitus:
TALLINN, Väike Karja 1. Postkast 135.

JÄRVAKANDI

KLAASIVABRIK

Tehas: Järvakandis Kontor: Tallinnas
Tel. LELLE 7 ja RAPLA 7 Tel. 20527 ja 21538

valmistab mehaaniliselt

kõrgeväärtuslikku
tahvelklaasi

igas paksuses ja suuruses.

